Masterplan Bevrijdende Vleugels

Gemeente Best

Concept

Rapportnummer:	211x05054.065456_1_3
Datum:	31 januari 2012
Contactpersoon opdrachtgever:	Ekkersweijer Recreatie BV Mevrouw J. de Vries
Projectteam BRO:	John Stohr, Arjan van Dooren, Rob van Dijk
Trefwoorden:	-
Bron foto kaft:	BRO Abstract 3
Beknopte inhoud:	-

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401

Ruimte | om *in* te leven

Inhoudsopgave

pagina

1. AANLEIDING **3**
1.1 Leeswijzer 5

2. ANALYSE OMGEVING **7**
2.1 Inleiding 7
2.2 Waarden 7
2.2.1 Inleiding 7
2.2.2 Bodem en natuurlijk reliëf 8
2.2.3 Watersysteem 8
2.2.4 Vorming van het landschap 8
2.2.5 Natuurwaarden 9
2.3 Huidige functies en dynamiek omgeving 12
2.4 Potentie omgeving 13

3. ANALYSE BEVRIJDENDE VLEUGELS **17**
3.1 Inleiding 17
3.2 Analyse waarden 17
3.2.1 Bodem en natuurlijk reliëf 17
3.2.2 Watersysteem 17
3.2.3 Vorming van het landschap 18
3.2.4 Natuurwaarden 18
3.3 Analyse functies 19
3.4 Gewenste situatie 21
3.5 Effecten gewenste situatie op omgeving 25
3.6 Overweging van alternatieve ontwikkelingen 26
3.7 Conclusie 26

4. BELEIDSANALYSE **29**
4.1 Inleiding 29
4.2 Rijksbeleid 29
4.3 Provinciaal beleid 30
4.4 Gemeentelijk beleid 42
4.5 Conclusie 46

5. VERSTERKING VAN WAARDEN EN FUNCTIES **47**
5.1 Inleiding 47
5.2 Relatie recreatie - natuur 47
5.3 Bepaling natuurcompensatie 49
5.3.1 Effecten van de ingreep 49
5.3.2 Mitigatie 50
5.3.3 Compensatie 50
5.4 Invulling natuurcompensatie 51
5.4.1 Voorwaarden 51
5.4.2 Zoekgebied 51
5.5 conclusie 53

6. SAMENVATTING EN CONCLUSIE **55**
6.1 Inleiding 55
6.2 Samenvatting 55
6.3 Verzoek 57

1. AANLEIDING

De Nieuwe Heide is een natuurgebied ten oosten van Best. Het gebied maakt onderdeel uit van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en is als kerngebied groenblauw aangewezen door de provincie Noord Brabant. In en rondom de Nieuwe en Sonse heide is een aantal recreatieve en andere functies gelegen. Deze functies hebben elk een eigen dynamiek en vragen daarmee om ruimtegebruik. Een functie die in dit gebied is gelegen is Museumpark 'Bevrijdende Vleugels' (hierna Museumpark genoemd). Het Museumpark is in de EHS op een voormalig MOB-complex gelegen. Het Museumpark heeft enkele wensen ten aanzien van het gebruik van het MOB-complex welke niet binnen het bestemmingsplan passen en vanwege de ligging in de EHS lastig zijn om te realiseren. Om op een goede manier om te gaan met de dynamiek van Museumpark én de effecten daarvan op de waarden van het gebied en andere functies is dit masterplan opgesteld.

Het Museumpark heeft een aantal concrete initiatieven. Met deze initiatieven streeft het museumpark naar een duurzame, maar ook sluitende exploitatie; binnen de oorspronkelijke begrenzing van het MOB-complex. Daardoor ontstaat een aantrekkelijk dagrecreatief product dat recreatief bezoek aan de Nieuwe Heide ondersteunt, zonder een claim te leggen op de omringende waarden van natuur en landschap. Een product dat bijdraagt aan de versteviging van het toeristisch-recreatief product van Brainport Eindhoven en dat ook bijdraagt aan de doelstellingen van het SRE actieprogramma Kompas. De dynamiek van het Museumpark in het gebied vraagt om een goed afwegingskader. Daarom is ervoor gekozen om eerst een masterplan op te stellen waarin bekeken wordt wat de dynamiekvraag is van de functie en hoe deze zich verhoudt tot de waarden en andere functies van het gebied en elkaar. Daarnaast is aangegeven hoe deze effecten positief kunnen uitvallen voor zowel de functie als de waarden van het gebied. Tevens wordt inzicht geboden waar eventueel risico's zijn en functies met elkaar kunnen botsen. De doelstelling voor dit masterplan is dan ook als volgt geformuleerd:

"Hoe kan de dynamiek van Museumpark Bevrijdende vleugels bijdragen aan de waarden van het gebied en daarbij andere functies niet belemmeren".

Zoals eerder aangegeven zijn de wensen die het museumpark heeft niet passend binnen de vigerende bestemming. Op basis van de doelstelling van dit masterplan kan de gemeente Best een afweging maken om te beslissen of zij medewerking verlenen aan de wensen van het museumpark (principebesluit). Naast de principemedewerking van de gemeente Best dient dit masterplan ook als afwegingskader voor Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant. Vanwege de ligging in de EHS wordt middels dit masterplan gevraagd om de EHS te herbegrenzen.

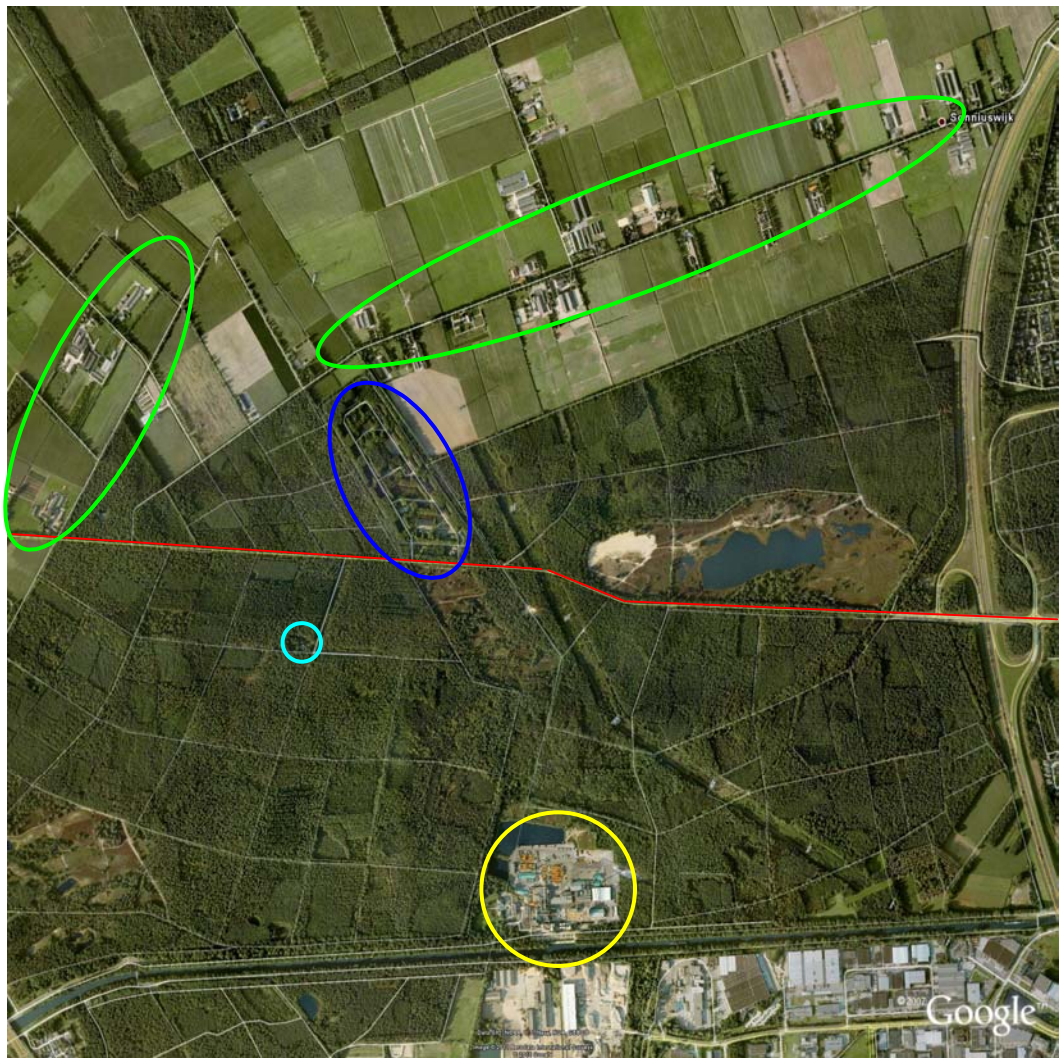

Legenda

- Sonseweg
- Agrarische bedrijven
- Bevrijdende Vleugels
- Joe Mann Theater en paviljoen
- Rendac

Figuur 1: Museumpark Bevrijdende Vleugels en omgeving

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de functie- en waardenanalyse weergegeven van de Sonse en Nieuwe heide. Het museumpark wordt behandeld in hoofdstuk 3. Ook hier wordt weer ingegaan op de functies binnen het museumpark en de waarden. In hoofdstuk 4 is een beleidsanalyse weergegeven. Hoofdstuk 5 gaat in op de versterking van de waarden en de functies binnen het gebied waarbij het museumpark centraal staat. Tevens komt hier het aspect natuurcompensatie aan de orde. Het rapport wordt afgesloten met een samenvatting en een conclusie.

2. ANALYSE OMGEVING

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de omgeving waarin het museumpark is gelegen. Door verbanden te leggen tussen waarden en functies (huidig en verleden) wordt het gebied inzichtelijk. Hieruit kan een bepaalde te verwachtte dynamiek tussen functies en waarden afgeleid worden.

2.2 Waarden

2.2.1 Inleiding

De Nieuwe en Sonse heide is een natuurgebied ten oosten van de kern Best en ten westen van de kern Son en meet 590 ha. Het gebied is gelegen op de Midden-Brabantse dekzandrug en bestaat voornamelijk uit aanplant van grove den terwijl ook enig loofbos is te vinden. Binnen het gebied ligt het vennencomplex Oud Meer, dat omgeven wordt door moerasachtig gebied en heiderestanten, terwijl in het westen hiervan een klein stuifzandgebied is blijven bestaan. Voordien was het een heide- en stuifzandgebied. Hoewel oorspronkelijk als productiebos bedoeld, wordt het geleidelijk ontwikkeld tot een meer natuurlijk gebied.
Naast enkele heiderestanten is in het uiterste zuidwesten ook een ca 15 ha groot vennencomplex aanwezig, het Langven geheten, waar onder meer klokjesgentiaan is te vinden.
In het bos ligt het Joe Mann openluchttheater met een monumentale toegangspoort en een uitspanning. Van hier uit vertrekken wandelroutes en een trimparcours. Ook een middellange wandeling leidt door dit gebied. In het noorden van het gebied ligt het Museum 'Bevrijdende Vleugels'.
Een deel van het gebied wordt doorsneden door het Wilhelminakanaal. In het oosten sluit de Nieuwe heide aan op de Sonse Heide, terwijl in het westen een autosnelweg en de kom van Best ligt. In het uiterste zuidwesten van het gebied ligt de Rendac, een groot destructiebedrijf. In het zuiden ligt het Wilhelminakanaal, en ten noorden bevindt zich een heide-ontginning, waarin de Sonse buurtschap Sonniuswijk ligt. Het oostelijk deel van het gebied doorsneden door de autosnelweg A50.

In het gebied kan men de volgende elementen onderscheiden:
- laaggelegen deels bebost broekgebied;
- voormalige heidegebieden, die sinds het eind van de 19e eeuw grotendeels met naaldhout zijn beplant. Er is nog wat heide aanwezig, dit is echter ernstig aangetast door militair gebruik.

2.2.2 Bodem en natuurlijk reliëf

Het plangebied en de omgeving ervan is gelegen op een dekzandrug, deels met bouwlanddek en deels met lage landduinen en bijbehorende vlakten en laagten. De gronden zijn geclassificeerd als veld- en haarpodzolgronden met leemarm tot zwak lemig fijn zand. Het bodemprofiel is echter door vergraving voor landbouwkundige en bosbouwkundige doeleinden sterk beïnvloed. Deels is ook grond afgegraven. Op de agrarische gronden is hierdoor het oorspronkelijke microreliëf verdwenen, dit is op de hoogtekaart duidelijk te zien. Plaatselijk zijn leemlagen aanwezig in de ondergrond. De gronden rondom het buurtschap de Vleut zijn geclassificeerd als hoge zwarte enkeerdgronden met lemig fijn zand. Het plangebied zelf ligt op een hoogte van 15,3 (noord) tot 16,3 (zuid) meter boven NAP.

2.2.3 Watersysteem

In de omgeving van het plangebied liggen in het bosgebied een aantal vennen, zoals het Oud Meer en het Langven. Deze vennen worden grotendeels gevoed door regenwater. In het verleden hebben in het bosgebied meer vennen en moerassige laagtes gelegen, die door verdroging en ontwatering verdwenen zijn. In het agrarische gebied maar ook door het bosgebied lopen een aantal periodiek en permanent waterhoudende sloten, die zorgen voor ontwatering van het gebied. Verder zijn in het gebied geen oppervlaktewateren zoals beken of rivieren aanwezig.

Het gebied is een infiltratiegebied voor hemelwater, dat verder noordelijk in het Dommeldal aan de oppervlakte zal komen. De grondwaterstanden in het agrarische gebied wisselen sterk: de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) is meer dan 2 meter beneden maaiveld, de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) is 40 tot 80 cm beneden maaiveld. In het plangebied en het omliggende bosgebied is de GHG 120-140 cm-mv.

2.2.4 Vorming van het landschap

Tot in de eerste helft van de twintigste eeuw is het grondgebruik in de omgeving van het plangebied erg constant geweest. De vruchtbare eerdgronden rondom Best en de Vleut zijn hoofdzakelijk in gebruik als bouwland en hebben een kleinschalige verkaveling met randbeplantingen (kampenlandschap); de podzolgronden ten oosten hiervan zijn in gebruik als heide. Het plangebied en de directe omgeving zijn vrij laat ontgonnen: tussen 1930 en 1950 zijn grote delen beplant met naaldhout en het noordelijke deel van de heide is omgevormd tot landbouwgrond. Sommige heiderestanten zijn pas in de jaren ‘60 omgevormd. Ondertussen is het kleinschalige agrarische landschap sterk veranderd door intensivering van de landbouw. Hierbij zijn onder meer percelen vergroot en randbeplantingen verdwenen, agrarische bouwvlakken vergroot en is het grondgebruik geïntensiveerd.

2.2.5 Natuurwaarden

Het gebied maakt deel uit van het bos- en natuurgebied Sonse en Nieuwe Heide. Dit uitgestrekte gebied bestaat voornamelijk uit naald- en gemengd bos met daarin enkele heiderestanten. Het grenst aan de zuidzijde direct aan het stedelijke gebied van Eindhoven, en ligt ingesloten tussen de rijkswegen A2, A58 en A50. Daarnaast wordt het gebied doorsneden door het Wilhelminakanaal en door enkele wegen, waarvan de Sonseweg de belangrijkste is.

Het bosgebied bestaat hoofdzakelijk uit aanplantingen van Grove den, maar ook Amerikaanse eik en Zomereik. In het plangebied zelf is voornamelijk Amerikaanse eik aangeplant. Onder de aanplantingen van Amerikaanse eik en Grove den zijn de struik- en kruidlaag slecht ontwikkeld. De bossen vormen leefgebied van verschillende vogelsoorten: kleine zangvogels, spechten en roofvogels zoals Buizerd, Havik, Sperwer en Boomvalk. De heideveldjes vormen biotopen voor is een meer diverse vegetatie aanwezig; hier kan ook Levendbarende hagedis worden aangetroffen. In en rondom de vennen komen diverse bijzondere plantensoorten voor, maar ook watervogels, libellen en amfibieën zoals Heikikker, Rugstreeppad en Alpenwatersalamander.

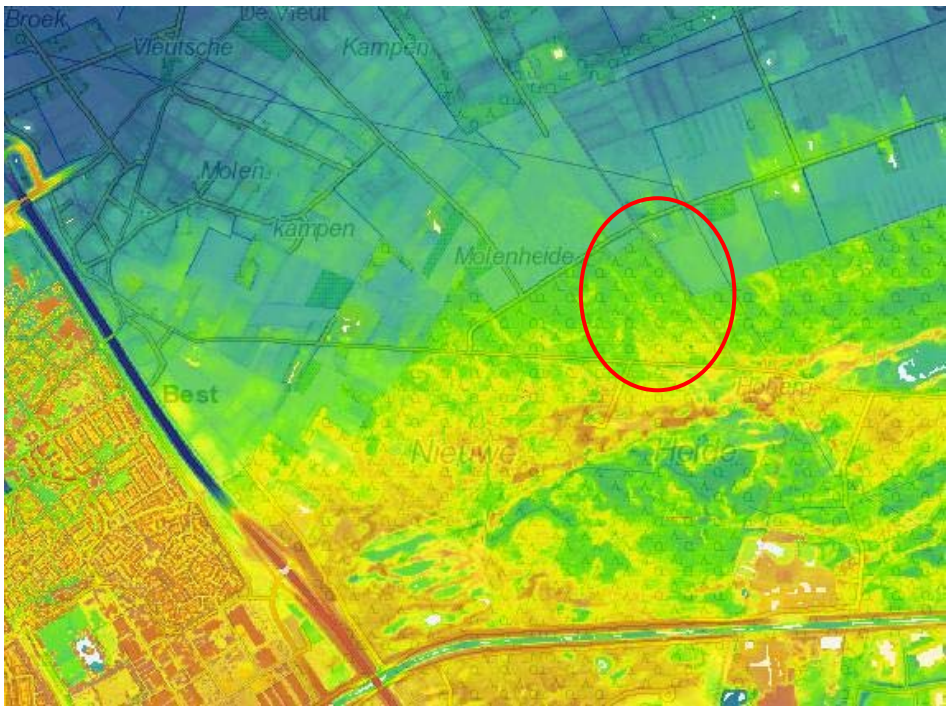

Figuur 2: Uitsnede Algemeen Hoogtebestand Nederland. Rood is hoog, blauw is laaggelegen.

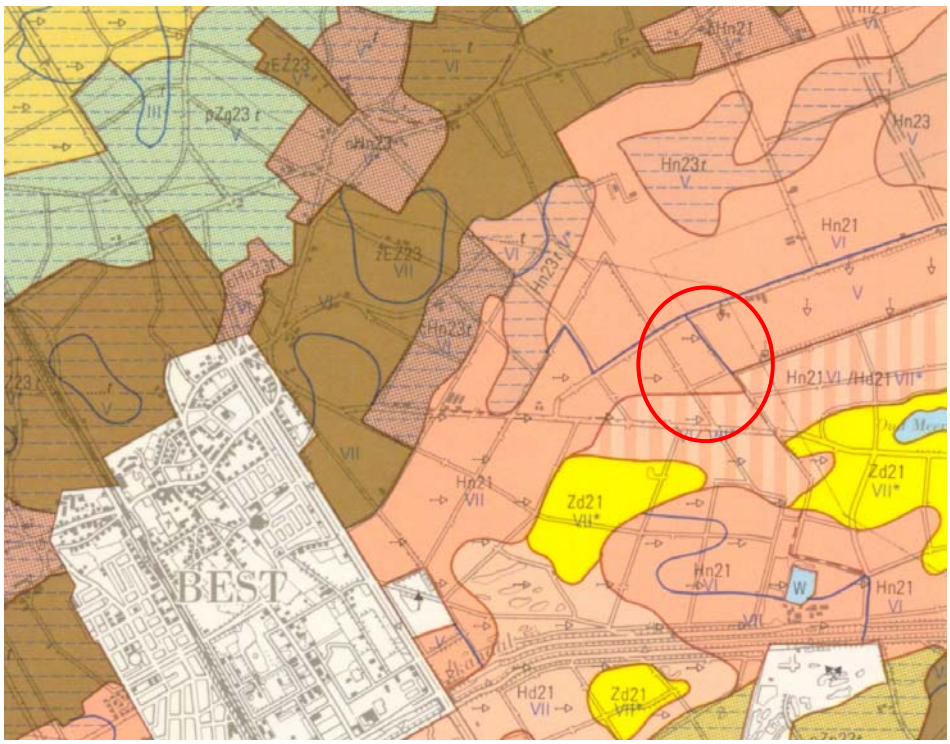

Figuur 3: Uitsnede bodemkaart.

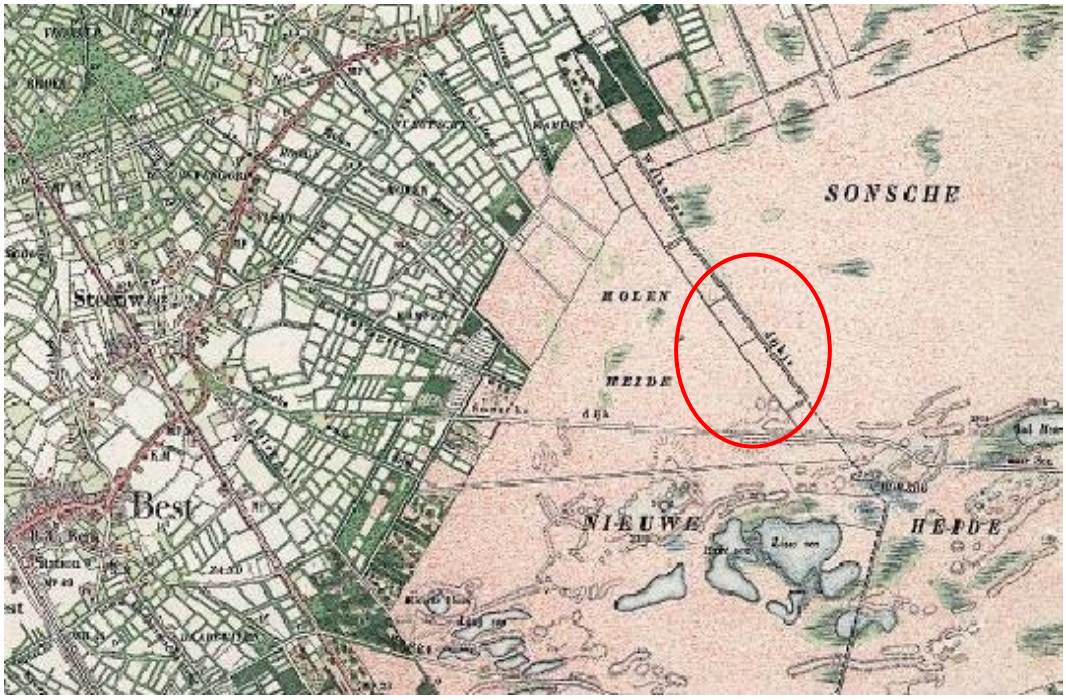

Figuur 4: Uitsnede historische atlas 1900.

Figuur 5: Uitsnede historische atlas 1953.

2.3 Huidige functies en dynamiek omgeving

Rendac

Rendac betreft een groot destructiebedrijf dat in het zuidwesten van de Sonse heide is gelegen. De activiteiten van Rendac bestaan uit het ophalen, verwerken en (laten) vernietigen van dierlijk restmateriaal en kadavers op een zodanige manier dat veilige, bruikbare en duurzame bio-brandstoffen ontstaan. In Nederland en België is Rendac de enige vergunninghouder voor het inzamelen en verwerken van dierlijk restmateriaal.

Rendac is een uniek en specifiek bedrijf dat noodzakelijk is voor de agrarische sector in Nederland. Zeker in het zuiden van Nederland is deze functie gewenst door de aanwezigheid van de vele intensieve veehouderijbedrijven. Een bedrijf als Rendac vraagt om een solitaire ligging waarbij zo min mogelijk mensen overlast ervaren. De overlast zit hem met name in de geur die van het bedrijf afkomstig is.

Rendac zal afhankelijk zijn van het aantal agrarische bedrijven in Nederland, maar zal altijd bestaansrecht houden omdat haar activiteiten verplicht zijn. Het ophalen en vernietigen van kadavers is wettelijk verplicht en, zoals eerder aangegeven is Rendac de enige vergunninghouder in Nederland. Gezien de trends en ontwikkelingen in de landbouw zullen de werkzaamheden en diensten die Rendac aanbied min of meer gelijk blijven. Een groei van deze activiteiten is niet te verwachten vanwege de Wet- en regelgeving in de agrarische sector. Kadavers uit het buitenland halen en verwerken in Nederland is niet voor te stellen en waarschijnlijk niet legaal. In het verleden had het museumpark het initiatief om verblijfsrecreatie op het museumpark te laten plaatsvinden. In goed overleg met Rendac heeft het museumpark hiervan afgezien. Een oplossing is gevonden door geen verblijfsrecreatieve voorzieningen op het terrein te laten plaatsvinden die van invloed zijn op de milieusituatie rondom Rendac.

Agrarische bedrijven

Ten noorden van het natuurgebied zijn enkele agrarische bedrijven gelegen. Het gaat hierbij met name om varkens en melkveebedrijven. De verkaveling is grof en men kan dan ook waarnemen dat het hier om jonge ontginningen gaat. Landbouwbedrijven hadden hier in beginsel voldoende ruimte om te groeien. Er zijn ongeveer 26 agrarische bedrijven direct grenzend aan het natuurgebied gelegen.

Gezien de aanwezigheid van de natuurwaarden is de verwachting dat de agrarische bedrijven die dicht tegen het gebied aanliggen (zoals ten noorden van het museumpark) op den duur zullen stoppen. Met zekerheid kan dat niet gezegd worden, maar mocht dat voorkomen dan betekent dit wel dat er ontwikkelingskansen zijn voor het museumpark aan de noordzijde van het museumpark.

Openluchttheater en paviljoen Joe Mann

Op ongeveer 300 meter ten zuiden van de Sonseweg (Joe Mannweg 4) is het openluchttheater en paviljoen Joe Mann gelegen. In het openluchttheater worden in de zomermanden regelmatig voorstellingen gegeven. Het paviljoen is een horecabedrijf dat zich richt op de recreant. Men kan er terecht voor een kop koffie en een lunch. Tevens zijn er diverse wandelroutes aanwezig en is het een rustpunt voor de wandelingen van GPS-walking. Naast deze activiteiten is het ook mogelijk om hier feesten en partijen te organiseren.

Het openluchttheater betreft een theater dat alleen in de zomermaanden sporadisch wordt gebruikt voor voorstellingen. Het theater is afhankelijk van vrijwilligers. Onderhoud en beheer zijn de grootste kostendragers.

Men kan er redelijkerwijs vanuit gaan dat beide functies (het paviljoen en het open luchttheater) aan elkaar gerelateerd zijn en moeilijk los van elkaar kunnen worden gezien. Het theater en het paviljoen beschikken ook over een parkeerruimte, maar de capaciteit daarvan is beperkt.

2.4 Potentie omgeving

De omgeving van het Museumpark bestaat, zoals uit voorgaande duidelijk is geworden voornamelijk uit natuurgebied waarin enkele functies zijn gelegen. Rondom het gebied zijn op relatief korte afstand de kernen Son, Best en Eindhoven gelegen (zie figuur 6). Het gebied is dan ook aan te merken als uitloop- danwel recreatief gebied voor de stedelijke omgeving.
Er zijn verschillende recreatieve functies aanwezig, waar ook Aquabest toe behoort. De potentie van het gebied bestaat uit twee delen:

- natuurbehoud en –ontwikkeling;
- recreatie.

Figuur 6: Omgeving Nieuwe en Sonse heide

Natuur en recreatie zijn afhankelijk van elkaar en beïnvloeden elkaar. De aanwezige natuur zal behouden moeten blijven en waar mogelijk versterkt moeten worden. De ontwikkeling van natuurwaarden kan op een aantal manieren plaatsvinden. Beheer en onderhoud is hierbij belangrijk: het huidige beheer van het bos is traditioneel gericht op houtproductie. Deze productiebossen zijn voor de recreant minder aantrekkelijk en hebben een relatief lage biodiversiteit door de eenzijdige vegetatiestructuur. Door verandering in het beheer kan meer diversiteit worden gecreëerd.
Eveneens belangrijk voor de ontwikkeling van natuurwaarden is het verbinden van het gebied met andere natuurgebieden. Het bos ligt aan drie zijden ingesloten tussen bebouwing en infrastructuur. Voor een uitwisseling van soorten is het nodig dat er ecologische verbindingen naar andere natuurgebieden worden gecreëerd. Door verbindingen te leggen met vochtige, voedselrijke gebieden zoals de Scheeken worden ecologische gradiënten op landschapsschaal hersteld. Voor recreanten betekent dit dat het gebied als wandelgebied kan worden vastgeknoopt aan natuurgebieden in de verdere omgeving.

Omgekeerd bepaalt de aanwezigheid van functies deels ook de ontwikkeling van de natuur. Dit kan zijn door externe werking (licht, geluid, ammoniak e.d.) en door interne werking (bezoekers, parkeren, gebruik). Met de aanwezige functies is het wat lastiger sturing te geven, behalve bij een vergunningsvraag vanuit de functies

zelf. Bij een vergunningsvraag kunnen gemeenten en provincies voorwaarden leggen bij de functies waardoor er sturing kan worden gegeven op de functies en het effect daarvan op de omgeving. Deze voorwaarden kunnen afgestemd worden met het vergroten van de natuur- en landschapswaarden. Het verbinden van dit gebied met andere natuurgebieden is wat lastiger door de aanwezige obstructie-elementen (A2, A50 en Wilhelminakanaal). Daar komt nog bij dat het gebied, met uitzondering van het noorden, omgeven wordt door stedelijke gebieden (Best, Son en Eindhoven). De enige manier om dit gebied te verbinden met andere natuurgebieden is via de noordzijde, maar daar is de grond voornamelijk in gebruik door agrarische bedrijven. Voor recreatie geldt dat er een aantrekkelijk gebied moet zijn waar mensen kunnen genieten van de omgeving en daarvoor ook faciliteiten zoals wandel- en fietspaden, uitrustpunten, parkeerplekken en horeca aanwezig moeten zijn. In figuur 6 is te zien dat inwoners van Eindhoven, Son en Best maar op een beperkt aantal mogelijkheden naar het gebied kunnen komen. Dit heeft te maken met de ligging van de A2, de A50 en het Wilhelminakanaal. Voor fietsers en wandelaars zijn er twee verbindingen die Eindhoven met het gebied verbinden. Voor mensen uit Best, Son en Eindhoven is er één mogelijkheid om het gebied met de auto te bereiken en dat is via de Sonseweg. Hetzelfde geldt uiteraard voor bezoekers die van verder gelegen plekken komen. Er is één centrale parkeerplaats aanwezig in het gebied en dat betreft het parkeerterrein bij Museumpark Bevrijdende Vleugels. Bij het Joe Mann theater is ook nog een parkeerplaats, deze heeft echter een beperkte capaciteit.

3. ANALYSE BEVRIJDENDE VLEUGELS

3.1 Inleiding

Het museumpark is gevestigd op een MOB-complex aan de Sonseweg 39 te Best. Het complex is in 2008 opgekocht door Ekkerswijer recreatie BV en wil deze transformeren tot een meer aansprekend park met als thema vrijheid. Museumpark Bevrijdende Vleugels wil een kwaliteitsslag binnen het perceel laten plaatsvinden. Een deel van die kwaliteitsslag heeft al plaatsgevonden door de huidige bebouwing aan te passen en opnieuw in te richten of klaar te maken voor nieuwe voorzieningen. Het huidige museum is met name gericht op de bevrijding van Nederland tijdens de tweede wereldoorlog. Het museumpark wil een completer pakket aanbieden voor een langer verblijf op het park en gericht op de hele familie. Dit wil zij doen door een tweede museumfunctie en een activiteitenhal binnen de bestaande bebouwing op te richten. Deze tweede museumfunctie betreft een museum voor speelgoed. Op deze manier bewerkstelligen ze een park voor de hele familie. Enerzijds heeft het een educatieve functie, anderzijds zal dit een actief karakter hebben. Kortom herkenbaar voor oud, leerzaam voor jong.
In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de huidige situatie op het museumpark. Achtereenvolgens wordt een analyse van de voorkomende waarden weergegeven, daarna volgt een beschrijving van de huidige functies op het terrein. De gewenste situatie wordt in beeld gebracht waarna het effect van de toekomstige situatie op de omgeving wordt weergegeven. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een conclusie.

3.2 Analyse waarden

3.2.1 Bodem en natuurlijk reliëf

Het plangebied is gelegen op een dekzandrug, deels met bouwlanddek en deels met lage landduinen en bijbehorende vlakten en laagten. De gronden zijn geclassificeerd als veld- en haarpodzolgronden met leemarm tot zwak lemig fijn zand. Het bodemprofiel is echter door vergraving sterk beïnvloed. Het plangebied ligt op een hoogte van 15,3 (noord) tot 16,3 (zuid) meter boven NAP.

3.2.2 Watersysteem

Op het museumpark is een kleine vijver aanwezig. Deze is door mensen gegraven en niet natuurlijk ontstaan. Over het kleine ven is een brug van de genie gelegen ten behoeve van educatie, het ven vergroot de belevingswaarde doordat de brug daadwerkelijk boven water ligt en niet op de grond. Doordat het museumpark op hogere

gronden is gelegen betreft het gebied hier een infiltratiegebied voor hemelwater. Op het museumpark is de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) meer dan 2 meter beneden maaiveld, de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) is 120 – 140 centimeter onder maaiveld.

3.2.3 Vorming van het landschap

Het museumpark bestond eerst uit heidegrond (woeste gronden) en is na 1953 beplant met bomen (grove den en Amerikaanse eik). De aanleg van het MOB-complex heeft plaatsgevonden in de periode tussen 1972 en 1984, blijkens historische kaarten. Nadat het complex zijn belangrijkste militaire functie had verloren, is in 1996 het reeds bestaande museum Bevrijdende Vleugels verhuisd naar de huidige locatie. In 1997 is het museum geopend. Bij de aanleg van de beplanting hebben ecologische doelen geen rol gespeeld, maar is vooral naar camouflagedoeleinden gekeken. Het museumpark sluit wel aan op het landschap in de omgeving, maar was vooral bedoeld om niet zichtbaar te zijn. De beplanting is dan ook vrij robuust en dicht. Het museumpark is omheind door een hek. Was dat vroeger vanuit defensie-oogpunt, nu is dat vanuit veiligheid / inbraakpreventie.

3.2.4 Natuurwaarden

De soortensamenstelling in het omheinde museumterrein zal deels afwijken van het omliggende bos. Door de militaire functie die het terrein van oudsher heeft gehad, zijn specifieke biotopen ontstaan en is tevens sprake van een afwisseling tussen menselijke en ecologische functies. De relatie met het bos is echter wel duidelijk aanwezig doordat juist de buitenzijde van het terrein geheel bebost is. Doordat het terrein omgegeven is door een hoog hekwerk, zullen grotere zoogdieren zoals reeen in het plangebied ontbreken. Wel worden in het gebied prooiresten van de Havik aangetroffen.
In het plangebied liggen enkele kleine heiderestanten. Deze zijn grotendeels dichtgegroeid met berken- en dennenopslag. Centraal in het plangebied is een gedeelte terug omgevormd naar heide. Achter op het terrein heeft behalve bosopslag ook verruiging met bramen en ruigtekruiden plaatsgevonden.

Tenslotte kunnen de aanwezige bouwwerken en ‘kunstwerken’ op het terrein bijzondere diersoorten herbergen. In het plangebied is van nature geen permanent oppervlaktewater aanwezig. In een aangelegde vijver (het kleine ven) op het terrein heeft zich echter spontaan Groene kikker gevestigd. Een deel van de bebouwing in het gebied kan bewoond worden door vleermuizen. De bakstenen opslagloodsen hebben spouwen met open stootvoegen waarin vleermuizen zoals Gewone dwergvleermuizen verblijfplaatsen kunnen hebben. Door de parkachtige structuur is het plangebied interessant als foerageergebied voor vleermuizen.

3.3 Analyse functies

Het museumpark is circa 16 hectare in oppervlakte en bestaat uit 19 gebouwen die met uitzondering van een gebouw allen in gebruik zijn geweest door defensie (MOB-complex). 6 gebouwen zijn in de huidige situatie in gebruik als museum, 4 gebouwen zijn in gebruik voor opslag, 1 gebouw wordt gebruikt door de technische dienst, 1 gebouw wordt gebruikt als horeca en ontvangstruimte en de overige 9 gebouwen staan leeg. In figuur 7 is een plattegrond weergegeven waarin de situatie is weergegeven.
De initiatiefnemer heeft het park begin 2008 gekocht en wil het park transformeren tot een meer aansprekend park met als thema vrijheid. Verschillende onderdelen van het park zijn om deze reden al met succes aangepast. Het gebouw dat dienst doet als ontvangstruimte heeft een transformatie gemaakt en oogt vriendelijker en minder robuust dan vroeger. Het is de bedoeling dat andere gebouwen een natuurlijker uiterlijk krijgen en een vriendelijkere uitstraling (bijvoorbeeld hout tegen de muren i.p.v. beton).

Het museum is gericht op een tentoonstelling van de Tweede Wereldoorlog en dan met name op de bevrijdingsoperatie van Nederland wat bekend staat als 'operatie Market Garden'. De tentoonstelling is met name binnen de bebouwing te bezichtigen met uitzondering van een brug (over het kleine ven) en een aantal vliegtuigen/voertuigen die te groot zijn om in de bebouwing op te stellen.

De verhardingen op het terrein die aanwezig zijn, betreffen asfaltwegen die aangelegd zijn ten tijde van de oprichting van het MOB-complex.

Er zijn circa 60 vrijwilligers dagelijks bezig met het museum. Hun taken verschillen van schoonmaken tot rondleiden. Het museumpark heeft dan ook een sociaal-maatschappelijke functie. De draagkracht onder de bevolking en dan met name de vrijwilligers is groot. Een ander maatschappelijke functie is die van educatie en voorlichting omtrent oorlog en vrijheid. Zelfs nieuwe rekruten van het leger gaan op excursie naar dit museumpark om te leren over de oorlog in Nederland en de verschrikkingen daarvan.

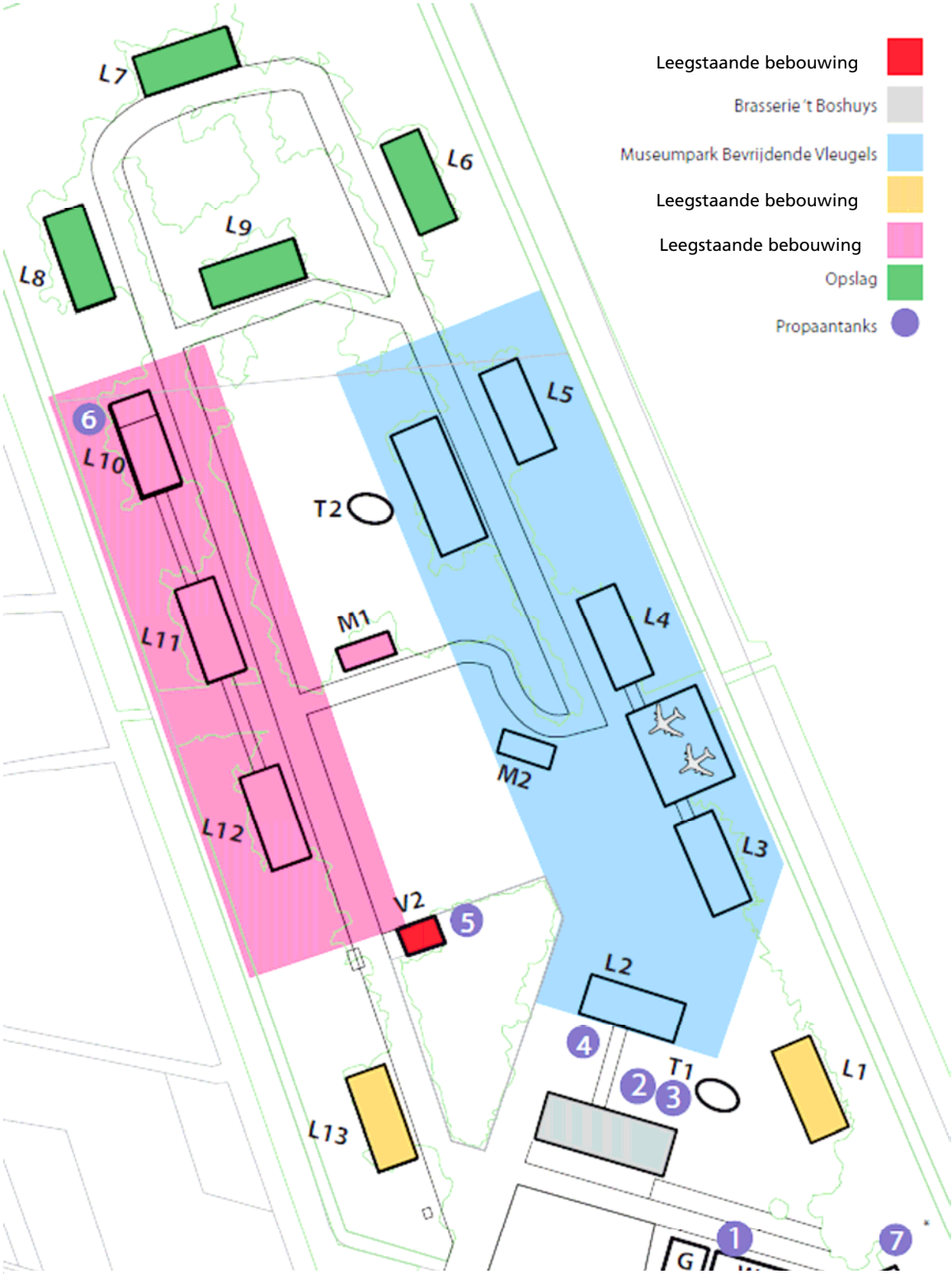

Figuur 7: Plattegrond huidige situatie museumpark bevrijdende Vleugels

3.4 Gewenste situatie

Het bestaande museum omtrent de bevrijding van Nederland blijft gehandhaafd dat wil zeggen dat 6 gebouwen in dienst blijven van het museum gericht op de bevrijding van Nederland. Het ontvangstgebouw ('t Boshuys) blijft dienst doen als horeca gelegenheid. Binnen de bestaande bebouwing worden nog twee punten ingericht als horeca-uitgiftepunt. Het betreffen hier kleinschalige punten die achter op het terrein (in de bestaande bebouwing) worden gerealiseerd. Op deze manier kunnen mensen die al een tijdje in het museumpark vertoeven, maar op een afstand van 't Boshuys toch een drankje nuttigen.
Vier gebouwen worden in dienst genomen als museum voor speelgoed. Één gebouw wordt in gebruik genomen als activiteitenhal. In de activiteitenhal kunnen bijeenkomsten worden gehouden zoals ruilbeurzen e.d. de overige gebouwen blijven voorlopig in gebruik als opslag (vier). Het terrein wordt op een parkachtige manier ingericht, wat leidt tot een aantrekkelijk decor voor de bezoekers en een divers leefgebied voor planten- en diersoorten. De leegstaande gebouwen, of gebouwen die dienst gaan doen voor opslag kunnen in de toekomst gebruikt worden voor een recreatieve functie in aanvulling op het museumpark. Het parkeerterrein aan de zijde van de Sonseweg blijft in gebruik als parkeerterrein. Mogelijk dat er aan de andere kant (Sonniuswijk) een tweede ontsluiting wordt gemaakt. Deze ontsluiting zal voor intern gebruik zijn.

De bestaande bebouwing en de bij de vigerende bestemming behorende rechten ten aanzien van de transformatie. Er wordt dan ook niet meer bebouwing toegevoegd dan via de huidige regeling mogelijk is. De ruimtelijke impact blijft daarmee minimaal. Er worden wel een aantal bouwkundige aanpassingen verricht. Dat wil zeggen een verhoging voor het gebouw waar de vliegtuigen in staan gestald, er wordt een entree gerealiseerd en gebouwen worden met elkaar verbonden. Bij slecht weer is het museum dan ook goed toegankelijk. Er wordt een aparte entree gemaakt achter de horeca ('t Boshuys). De reden hiervoor is dat de huidige combinatie horeca / entree verwarrend werkt. Daarnaast zijn er twee musea en is het duidelijker voor de bezoeker wanneer een entree deze zaken scheidt. De marginale uitbreiding van de bebouwing kan reeds binnen de huidige planregels plaatsvinden. Er wordt dan ook alleen gebruik gemaakt van vigerende rechten omtrent bebouwing. Er wordt niet nog meer bebouwing opgericht.

Niet alleen voor het museumpark is een langer verblijf gunstig, dit geldt ook voor het gebied. Op het museumpark is een grote parkeerplaats aanwezig van waaruit het gebied kan worden bezocht voor wandel- en fietstochten. De horeca zal dominanter worden in de exploitatie doordat zowel bezoekers van het museumpark als het gebied de horeca kunnen bezoeken. Wandelaars en fietsers hebben behoefte aan een duidelijk startpunt, maar ook aan een punt waar mensen kunnen rusten en een hapje en drankje kunnen nuttigen. Door beide zaken te combineren op het

museumpark worden er twee vliegen in één klap geslagen. Bij het gedeelte waar de bevrijding van Nederland centraal staat wordt nog een apart horeca-uitgiftepunt gerealiseerd net als in de activiteitenhal. In de activiteitenhal vinden specifieke bijeenkomsten plaats, waarbij een apart horeca-uitgiftepunt noodzakelijk is. Het speelgoedmuseum bestaat uit 1.800m² in meerdere gebouwen.

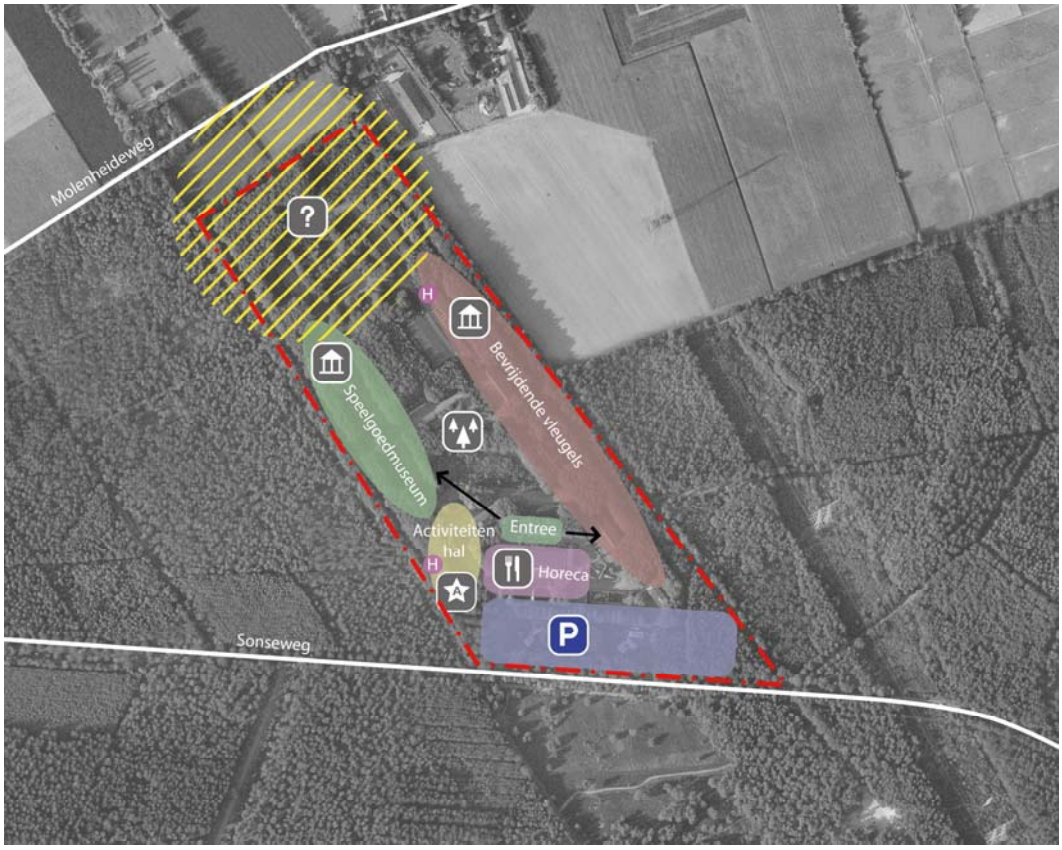

Figuur 8: Dynamiek ruimte van Museumpark Bevrijdende Vleugels globaal weergegeven.

Het noordelijk deel is in de huidige situatie in gebruik als opslag. In de toekomst is het mogelijk om dit deel anders in te richten en anders te gebruiken. Hiervoor is het museumpark afhankelijk van de dynamiek van de agrarische sector dat ten noorden van de Nieuwe Heide is gelegen. Het gebruik en de inrichting zijn op dit moment nog onduidelijk, maar het is mogelijk om een extra ontsluiting mogelijk te maken die op de Molenheideweg of Sonniuswijk aansluit. De functie die er zou kunnen komen is gerelateerd aan de core-bussiness van het museumpark, dat wil zeggen recreatie / cultuur / ontspanning. Er kan ook een relatie worden gelegd met het agrarische gebied ten noorden van de Nieuwe heide en een overgangslandschap worden gecreëerd. In figuur 8 is de toekomstige situatie schematisch weergeven. In de illustratie op pagina 9 is een kaartje weergegeven die per gebouw aangeeft welke functie er zal plaatsvinden. Tenslotte wordt er nog één gebouw ingezet als kantoorruimte ten behoeve van de musea en horeca.

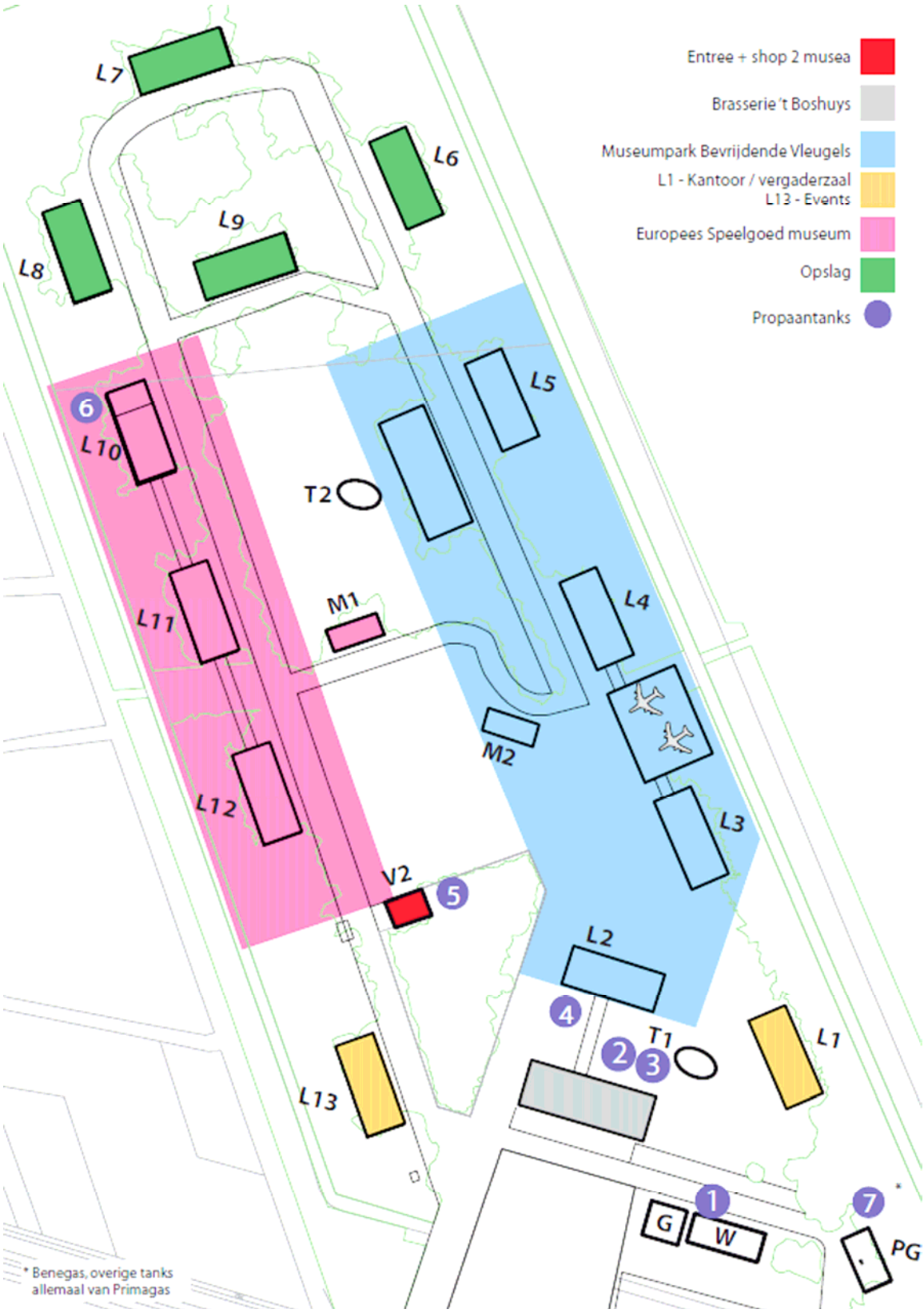

Figuur 9: Plattegrond gewenste situatie museumpark Bevrijdende Vleugels

3.5 Effecten gewenste situatie op omgeving

Recreatie
Door de horecafunctie en de parkeerplek wordt het gebied beter ontsloten voor dagrecreanten. Mensen kunnen vanuit het museum een wandeling of fietstocht houden en op het museumpark een drankje en een hapje nuttigen. Recreatieve routes kunnen ook aansluiten op het museumpark zodat het een rustpunt wordt tijdens een route. Doordat op deze locatie een rustpunt wordt gecreëerd voorkomt men op andere plekken afval. Uiteraard kan een bezoekje aan het museumpark gecombineerd worden met een recreatieve route.

Natuur
De gewenste situatie voorziet in principe niet in een afname van de oppervlakte bos, heide of overig groen. Alle ruimtelijke ontwikkelingen worden binnen het bestaande 'casco' van bebouwing en verharding voorzien. Oppervlakteverlies is daarom niet aan de orde. Natuurwaarden die zijn gebonden aan de bebouwing hoeven geen hinder te ondervinden van de ontwikkelingen in de gebouwen. Mogelijke uitvliegopeningen van vleermuizen bevinden zich aan de buitenzijde van de bebouwing. Door het aankleden van gebouwen kunnen juist kansen gecreëerd worden voor dergelijke soorten, zo zijn nauwe ruimten achter gevelbetimmeringen erg geschikte schuilplaatsen voor vleermuizen.

In het plangebied is een intensivering van functies voorzien. Het terrein zal door een toename van bezoekers en door openstelling van een groter deel van het gebied meer verstoring ondervinden. Uit diverse effectenstudies blijkt dat bij intensivering van menselijk gebruik en bezoek de waarde van een bos- of natuurgebied voor diverse soortgroepen afneemt. Concrete verstorende factoren zijn licht, geluid, menselijke aanwezigheid op zichzelf en betreding. In het plangebied kan dit betekenen dat soorten die op rust gesteld zijn, zoals roofvogels en grondbroedende vogels, het gebied meer zullen mijden. De meer kwetsbare vogelsoorten van bos en heide, komen niet in het gebied voor in het museumpark aangezien de bosbiotoop slechts matig ontwikkeld is. De effecten van verstoring zullen daarom relatief beperkt zijn.

Versnippering is in de huidige situatie al aan de orde door bestaande omheiningen en infrastructuur. Er is geen aanleg van nieuwe omheiningen of nieuwe infrastructuur door de EHS voorzien. Ook overige negatieve effecten van de planontwikkeling op natuurwaarden, zoals verdroging, vermesting, verontreiniging etc. zijn niet aan de orde.

Overig
Zoals eerder vermeld heeft Rendac een geurhindercontour. Tussen Rendac en het museumpark zijn goede afspraken gemaakt omtrent de functies op het museumpark. In eerste instantie was het de bedoeling om verblijfsrecreatie op het museumpark mogelijk te maken. Dit bleek onhaalbaar vanwege de geurhindercontour van Rendac. Er worden geen functies gerealiseerd die Rendac belemmeren of frustreren.

Aan de achterzijde van het terrein bevindt zich een agrarisch bedrijf. Ook dit bedrijf heeft een geurhindercontour. Binnen deze geurhindercontour kunnen geen geurhindergevoelige functies worden gerealiseerd. In eerste instantie worden de achterste gebouwen gebruikt voor opslag. Mocht het agrarisch bedrijf op den duur besluiten om te stoppen dan zijn er wat meer mogelijkheden voor deze gebouwen. Uiteraard is het museumpark niet de enige functie die voor frustratie zorgt bij de agrarische ondernemer. Het feit dat het agrarisch bedrijf grenst aan een natuurgebied zorgt ervoor dat deze beperkt wordt in zijn ontwikkelmogelijkheden.

3.6 Overweging van alternatieve ontwikkelingen

Door gebruik te maken van de bestaande bebouwing en infrastructuur kunnen natuurwaarden zoveel mogelijk behouden blijven. Een alternatieve inrichting om het gewenste museumpark verder te ontwikkelen is daarmee onmogelijk. Een nulalternatief (geen verdere ontwikkeling) zijn niet haalbaar. Er is immers vastgesteld dat de gewenste functies sterk afhankelijk zijn van de aanwezigheid van de bestaande recreatieve functies. Daarbij is het museumpark als geheel sterk afhankelijk van de ligging in het bosrijke gebied. Wanneer het museumpark niet verder kan ontwikkelen zal dit op termijn leiden tot sluiting van de bestaande functies.

3.7 Conclusie

Het museumpark heeft een sluitende begroting, goede bezoekersaantallen en kent een grote groep vrijwilligers, en heeft daardoor zonder twijfel een economisch en maatschappelijk bestaansrecht. Daarmee is redelijkerwijs ook een zekere dynamiek en ontwikkelruimte aanvaardbaar. De gewenste ontwikkeling leidt tot versterking van de aanwezige recreatieve functies. De dagrecreatieve potentie van de omgeving (de agglomeratie Eindhoven telt circa 440.000 inwoners) is groot. Door hier een goede “recreatieve poort” te realiseren wordt voorkomen dat andere, meer kwetsbaardere plekken worden ontlast.

Met betrekking tot natuurwaarden vindt er zonder twijfel een aantasting plaats. Deze aantasting is met name de externe werking in plaats van een fysieke ingreep. Er worden immers geen extra gebouwen of verhardingen gerealiseerd. De bezoe-

kersintensiteit van het museumpark zal omhoog gaan en dat heeft een effect op de natuurwaarden (geluid, licht e.d.). Gezien de relatief lage natuurwaarde van het bos zijn de effecten van deze intensivering beperkt.

4. BELEIDSANALYSE

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de gewenste ontwikkeling getoetst aan het Rijks- provinciaal en gemeentelijk beleid. Hieruit volgt een conclusie die als laatste in dit hoofdstuk is weergegeven.

4.2 Rijksbeleid

De Nota Ruimte[1] geeft de visie weer op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen. De Nota bevat de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land. In de Nota Ruimte wordt het nationaal ruimtelijk beleid vastgelegd tot 2020, waarbij de periode 2020-2030 geldt als doorkijk naar de lange termijn.

Hoofddoel van het Nationaal ruimtelijk beleid is ruimte te scheppen voor de verschillende ruimtevragende functies op het beperkte oppervlak dat in Nederland beschikbaar is. Meer specifiek richt het kabinet zich hierbij op vier doelen:

- versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland;
- bevordering van krachtige steden en vitaal platteland;
- borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden;
- borging van de veiligheid.

Deze vier doelen worden in onderlinge samenhang nagestreefd met tegen de achtergrond de algemene wens om de economische, ecologische en sociaal-culturele waarden van de ruimte te versterken en duurzaam te ontwikkelen. Van duurzame ruimtelijke ontwikkeling is in de ogen van het Rijk sprake als aan elk van deze waarden gelijkwaardig en in onderlinge samenhang recht wordt gedaan en daarmee de aantrekkelijkheid van de ruimte voor de bewoners, bezoekers en ondernemers toeneemt.

Het museumpark is in de nationale structuur (EHS) gelegen. Dat betekent dat ecologische waarden hier voorop staan. Aantasting van deze waarden dient zoveel mogelijk voorkomen te worden. Versterking van de ecologische waarden is hier het uitgangspunt. Uiteraard zijn er reeds bestaande functies binnen deze EHS gelegen. Deze functies worden gerespecteerd, maar het ecologisch aspect blijft binnen deze nationale structuur het belangrijkste kernpunt.

[1] Vastgesteld op 23 maart 2005.

Doorwerking Rijksbeleid
Het initiatief behelst de realisatie van een museumpark. Er vindt geen fysieke ingreep plaats in de natuurwaarden op het terrein. Er is wel een effect die kan leiden tot verstoring van deze waarden. Het gaat hier dan met name om de externe werking van extra publiek op de locatie. Geluid, licht en verkeer zijn de aspecten die tot een verstoring kunnen leiden. Dit wil overigens niet zeggen dat deze ontwikkeling niet mogelijk is, tenslotte wordt er gebruik gemaakt van de bestaande bebouwing en verhardingen. Er dient uiterst zorgvuldig met de natuurwaarden omgegaan te worden. De vraag die belangrijk is voor deze ontwikkeling is "kan de ontwikkeling bijdragen aan de versterking van de nationale hoofdstructuur?". De provincie Noord-Brabant heeft regels opgesteld ten aanzien van ontwikkelingen die plaats vinden binnen de EHS. Hieronder wordt het provinciaal beleid weergegeven en wordt er bekeken en beoordeeld of deze ontwikkeling doorgang kan vinden binnen de nationale structuur.

4.3 Provinciaal beleid

Structuurvisie Ruimtelijke ordening
De Structuurvisie Ruimtelijke ordening (vastgesteld door Provinciale Staten, d.d. 1 oktober 2010) geeft de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040). Voor het gebied is een uitsnede gemaakt welke is weergegeven in figuur 10.

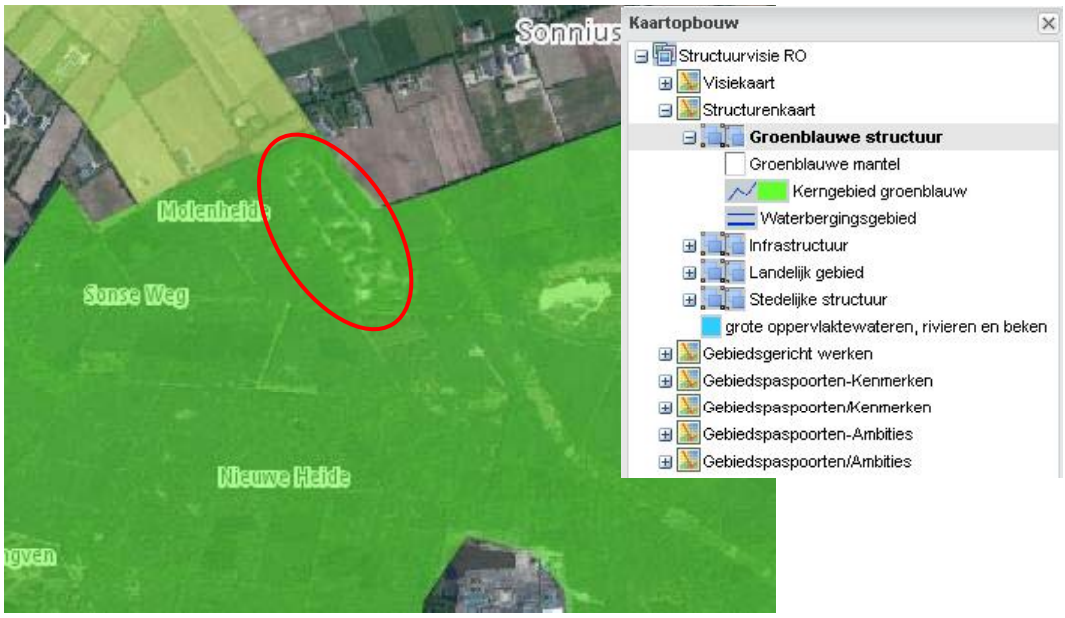

Figuur 10: Uitsnede Structuurvisie ruimtelijke ordening

De ruimtelijke belangen en keuzes zijn in vier ruimtelijke structuren geordend. Binnen deze structuren worden de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen opgevangen. Samen vormen deze structuren de provinciale ruimtelijke structuur. De structuren geven een hoofdkoers aan: een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor een combinatie van functies. Maar ook waar functies worden uitgesloten of welke randvoorwaarden de provincie aan functies stelt. Binnen de structuren is ruimte voor regionaal maatwerk.

De vier structuren zijn:
- de groenblauwe structuur;
- de agrarische structuur;
- de stedelijke structuur;
- de infrastructuur.

Museumpark Bevrijdende vleugels is binnen het kerngebied groenblauw gelegen. Het kerngebied groenblauw bestaat uit de ecologische hoofdstructuur inclusief de (robuuste) ecologische verbindingszones en waterstructuren zoals beken en kreken.

Wat wil de provincie bereiken in kerngebied groenblauw?

1. Een positieve ontwikkeling van de biodiversiteit
   De achteruitgang in de ontwikkeling van de biodiversiteit wordt omgebogen in een positieve ontwikkeling. De natuur- en watersystemen in de gebieden zijn daarom beschermd en worden verbeterd door deze goed met elkaar te verbinden.
2. Een robuuste en veerkrachtige structuur
   Natuur en water moeten toekomstige ontwikkelingen in Noord-Brabant kunnen opvangen of daar tegen bestendig zijn. De provincie wil de groenblauwe structuur daarom vanuit ecologisch oogpunt robuust en veerkrachtig maken.
3. De natuurlijke basis en landschappelijke contrasten versterken
   De gebieden in de groenblauwe structuur versterken de identiteit van de verschillende landschappen in Noord-Brabant. Daarom wil de provincie de natuurlijke basis en de landschappelijke contrasten versterken en ontwikkelen.
4. De gebruikswaarde van natuur en water verbeteren
   De gebieden in de groenblauwe structuur zijn belangrijk voor recreatie en toerisme. De provincie wil daarom de mogelijkheden voor gebruik en beleving van deze gebieden verbeteren. Dit biedt kansen om het toeristisch-recreatieve product in Noord-Brabant te versterken. Binnen de groenblauwe structuur liggen ook mogelijkheden voor de ontwikkeling van agrarische functies die passen in de groene omgeving.

De gebruikswaarde van natuur en water verbeteren
Natuur is een kernkwaliteit van Noord-Brabant, van belang voor mens, plant en dier. Rust en ruimte maar ook goede mogelijkheden voor gebruik en beleving van natuur zijn daarbij sleutelbegrippen. Door de inzet op natuur én water in een samenhangende groenblauwe structuur neemt de toeristisch-recreatieve waarde en de belevingswaarde van het Brabantse landschap toe. De realisering van recreatieve poorten draagt bij aan de toegankelijkheid van de natuur en geeft spreiding van de recreatiedruk. Voor de ontwikkeling van het toeristisch-recreatieve en het agrarische bedrijfsleven biedt de groenblauwe structuur kansen. Het toeristisch-recreatief bedrijfsleven kan inspelen op en bijdragen aan de groenblauwe functies in deze gebieden.

Het ruimtelijke beleid is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten. Er is geen ruimte voor (grootschalige of intensieve) ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstellingen voor de EHS en beheer/herstel van de waterstructuren. Bestaande functies en bestaand gebruik binnen de groenblauwe kern worden gerespecteerd.
Voor de ontwikkeling van functies binnen de groenblauwe kern gelden de EHS-spelregels, zoals die door het Rijk/IPO zijn afgesproken: het 'nee, tenzij'-principe met toepassing van het compensatiebeginsel en met mogelijkheden voor de zogenaamde herbegrenzing en saldobenadering. De ontwikkeling van extensieve recreatie die zich richt op de beleving van natuurgebieden, is goed mogelijk. De ontwikkeling moet wel passen binnen de natuurdoelstellingen van het gebied en bijdragen aan de versterking van de aanwezige natuur- en landschapswaarden.
De toegankelijkheid van de natuur is van belang. De ontwikkeling van recreatieve poorten nabij de EHS draagt bij aan beleving en kennis van de natuur.

Conclusie
Er zijn vijf punten van belang voor de dynamiek van Museumpark Bevrijdende vleugels:
1. natuur is en blijft de hoofdfunctie van de EHS;
2. er is ruimte voor extensieve recreatie (wandelen, fietsen e.d.);
3. er moet ruimte zijn voor toeristisch recreatieve poorten;
4. er is geen ruimte voor grootschalige ontwikkelingen[2];
5. de bestaande functies en het gebruik worden gerespecteerd.

Nu is er sprake van een bestaande functie met een dynamiekvraag. Omdat de functie in de EHS is gelegen moet worden bekeken hoe de knelpunten omgezet worden naar kansen voor zowel de natuur als het museumpark. Extensieve recreatie is reeds aanwezig in het gebied, maar het gebied is niet makkelijk bereikbaar. Dit heeft te

[2] Onder een grootschalige voorziening wordt begrepen een voorziening waarbij blijkens een economisch effectenonderzoek het te verwachten aantal bezoekers en overnachtingen samen genomen meer dan 100.000 per jaar bedraagt.

maken met de aanwezige barrières (Wilhelminakanaal, A2 en A50). Zoals ook in figuur 6 is aangegeven is het gebied per fiets bereikbaar vanuit Eindhoven, maar met de auto heeft men maar twee keuzes om in het gebied te komen (A2 en A50). In principe kan Museumpark Bevrijdende vleugels fungeren als toeristisch-recreatieve poort voor het gebied, zonder haar eigen functie te verliezen. Het museumpark streeft naar een bezoekersaantal van 40.000 per jaar. Hierdoor betreft het geen grootschalige ontwikkeling, zoals beschreven door de provincie. De volgende vragen zijn van belang:

- Worden er natuurwaarden geschaad?
- Zijn er maatregelen te nemen?
- Kan het Museumpark de functie van een toeristisch-recreatieve poort op zich nemen, met behoud van haar eigen karakter en dynamiek (museum over de bevrijding van Nederland en een speelgoedmuseum)?
- Kan de dynamiek van het Museumpark bijdragen aan de doelstellingen voor de EHS?

Verordening Ruimte

Op 8 maart 2011 is de Verordening ruimte van de provincie Brabant in werking getreden. In deze Verordening is aangegeven hoe men omgaat met ruimtelijke ontwikkelingen in Brabant. In de Verordening ruimte zijn diverse regels opgenomen ten aanzien van ontwikkelingen die plaats kunnen vinden de provincie Brabant.

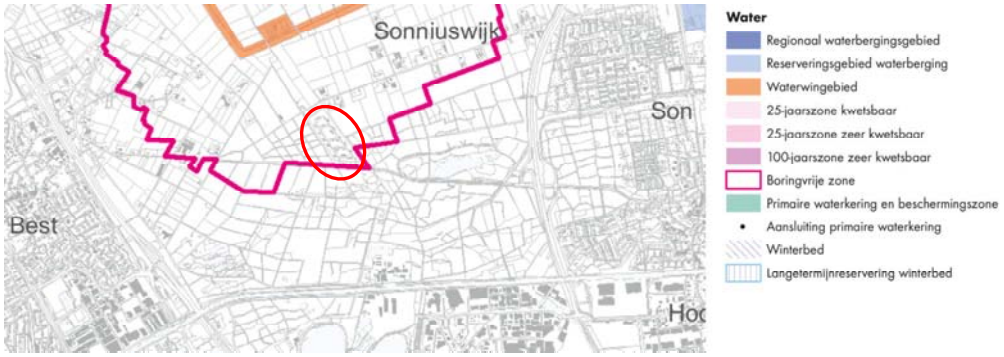

Figuur 11: uitsnede Verordening ruimte water

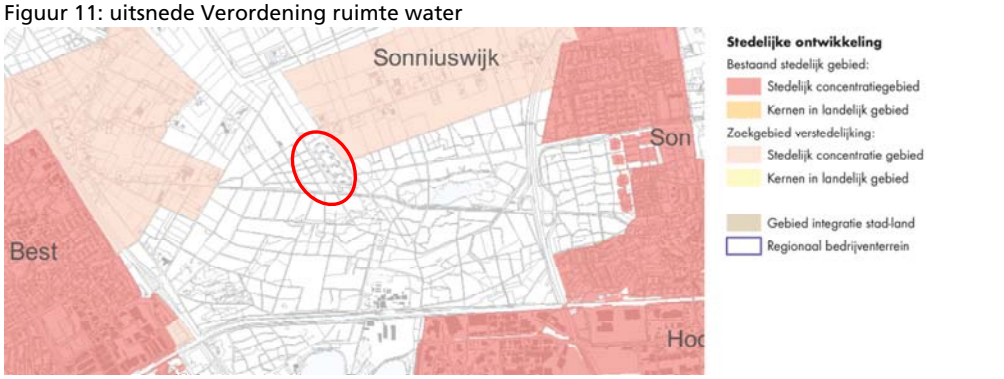

Figuur 12: uitsnede Verordening ruimte stedelijke ontwikkeling

Figuur 13: uitsnede Verordening ruimte ecologische hoofdstructuur

Figuur 14: uitsnede Verordening ruimte cultuurhistorie

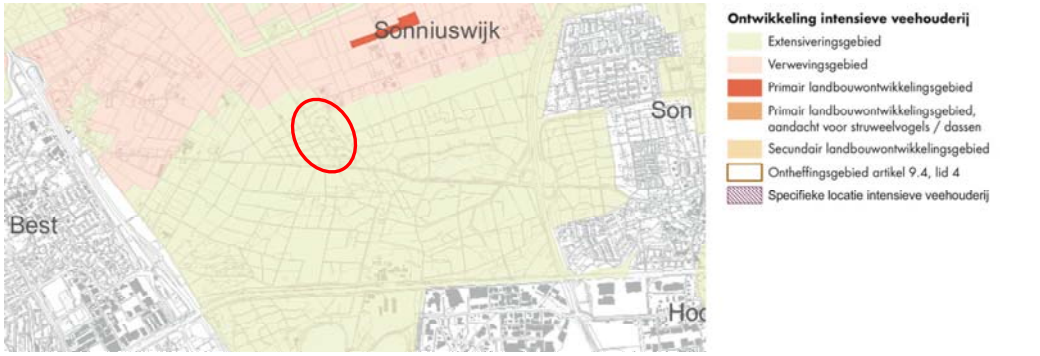

Figuur 15: uitsnede Verordening ruimte intensieve veehouderij

Figuur 16: uitsnede Verordening ruimte overige agrarische ontwikkeling en windturbines

Museumpark Bevrijdende vleugels is in een boringsvrije zone, Ecologische hoofdstructuur, groenblauwe mantel en extensiveringsgebied. De boringsvrije zone betekent dat de aanwezige kleilaag in de bodem niet verstoord mag worden. Voor de dynamiek van het museumpark heeft dat geen effect.
De extensiveringszone is met name van belang voor de intensieve veehouderij, die binnen deze zone geen ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Wat met name van belang is, is de Ecologische hoofdstructuur en de groenblauwe mantel. In figuur 11 is de kaart met de EHS en de groenblauwe mantel ingezoomd weergegeven. Hierin is te zien dat de het perceel voor het grootste deel in de EHS is gelegen en de wegen en sommige gebouwen als Groenblauwe mantel zijn aangewezen.
Het gebied dat is aangewezen als EHS strekt tot het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden. Daarnaast stelt regels ter bescherming van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden en houdt daarbij rekening met de overige aanwezige waarden en kenmerken, waaronder de cultuurhistorische waarden en kenmerken.

Een geldende niet-natuurbestemming en de met het oog daarop gegeven regels omtrent het gebruik van de grond en van de zich daarop bevindende bouwwerken worden in acht genomen. Oftewel een bestaande functie wordt gerespecteerd.

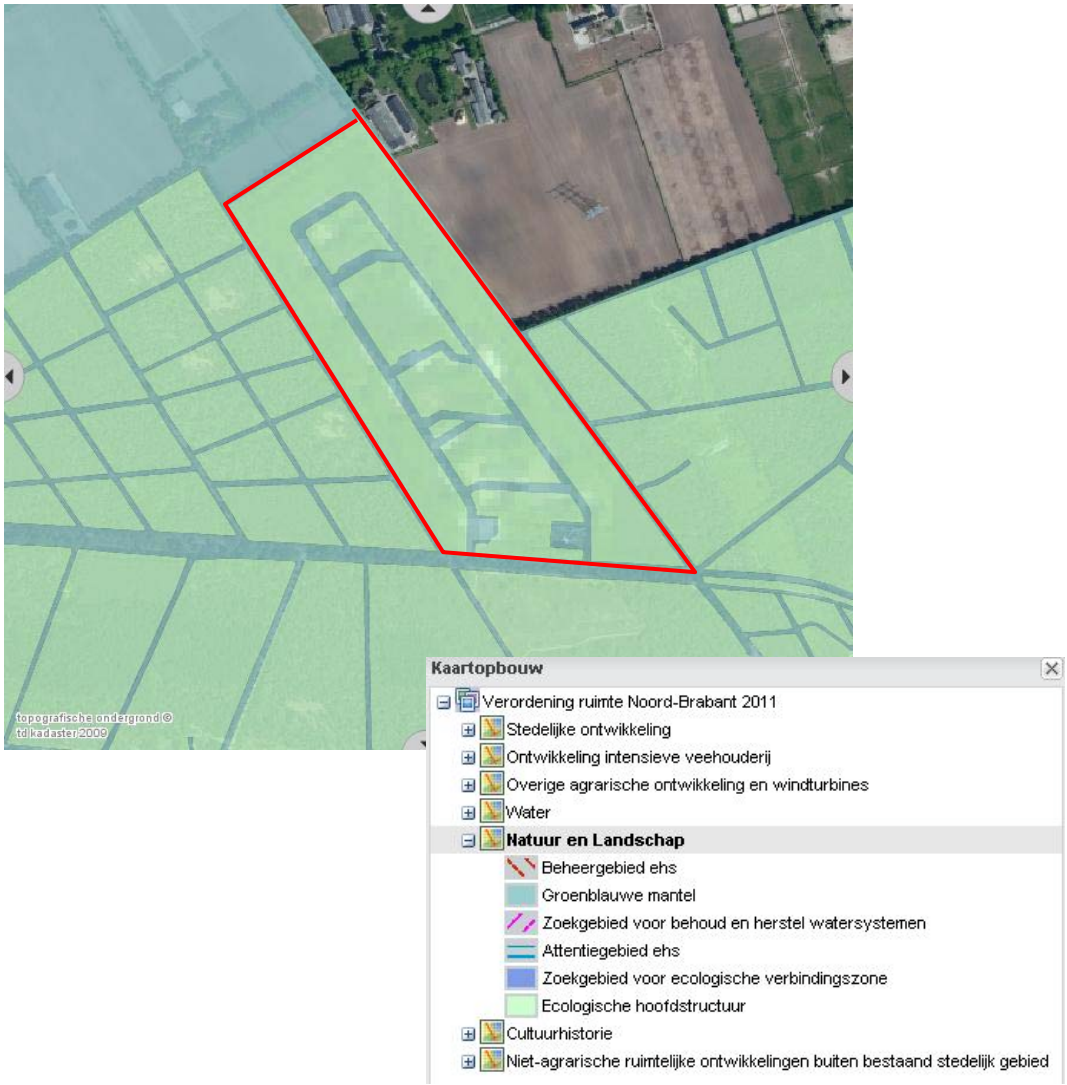

Figuur 17: uitsnede verordening ruimte ecologische hoofdstructuur

De groenblauwe mantel bestaat overwegend uit gemengd landelijk gebied met belangrijke nevenfuncties voor natuur en water. Het zijn meestal gebieden grenzend aan het kerngebied natuur en water die bijdragen aan de bescherming van de waarden in het kerngebied. Nieuwe ontwikkelingen binnen de groenblauwe mantel zijn mogelijk, als deze bestaande natuur-, bodem- en waterfuncties respecteren of bijdragen aan een kwaliteitsverbetering van deze functies of het (cultuurhistorisch waardevolle) landschap.
Binnen de Groenblauwe mantel zijn er kansen voor niet-agrarische functies om zich te vestigen (in voormalige agrarische bedrijfsbebouwing) en voor bestaande functies zijn er mogelijkheden om uit te breiden. Uiteraard kan dat niet zonder meer, de belangrijkste voorwaarde is dat de ruimtelijke kwaliteit wordt verhoogd en er een

positieve bijdrage aan de bescherming en ontwikkeling van de ecologische en landschappelijke waarden en kenmerken plaatsvindt.

Conclusie Verordening ruimte

De Verordening Ruimte sluit de beoogde ontwikkeling van het museumpark en de daarvoor gewenste en te verwachtte dynamiek niet op voorhand uit. Maar om de ontwikkeling mogelijk te maken zal bij GS wel ontheffing moeten worden gevraagd ten aanzien van de EHS.

De verordening Ruimte geeft aan dat de voorgenomen ontwikkelingen alleen kunnen worden gedaan als de begrenzing van de EHS wordt aangepast. Beleidsinhoudelijk is in onderhavige situatie echter niet sprake van een verandering van de bestemmingsbegrenzing, maar van een ander gebruik en, in beperkte mate, ander bouwmogelijkheden, binnen de reeds bestaande bestemmingsvlakken recreatie en militaire doeleinden (zie pagina 37). In de verordening Ruimte heeft de provincie er voor gekozen het onderhavige terrein niet te enclaveren, zoals bijvoorbeeld wel met het Vion/Rendac complex is gebeurd.

De kernontwikkelingen van het museum leiden niet tot het omzetten van een bosbestemming in een andere bestemming. Daarmee is met de voorgenomen ontwikkeling niet sprake van afname van het feitelijk areaal EHS. Er is immers alleen sprake van het anders benutten van overwegend bestaande gebouwen en het anders benutten van bestaand verhard en semi-verhard terrein.

Indien de provincie er de voorkeur aan geeft om de beoogde ontwikkeling uit de EHS te “knippen”, dan zal GS daarvoor een besluit tot herbegrenzing van de EHS moeten nemen, voorafgaand aan het vaststellingsbesluit voor het bestemmingsplan. De Verordening onderscheid daarbij 3 vormen van wijzigen:

Art 4.7 Wijzigen van de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur op verzoek met toepassing van het nee-tenzij principe

Art 4.8 Wijziging van de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur op verzoek met toepassing van de saldobenadering

Art 4.9 Wijziging van de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur op verzoek voor kleinschalige ingrepen

Gezien de vigerende bestemmingen (museum en militaire bestemming) en omdat er overwegend sprake is van ander gebruik van bestaande opstallen en van bestaande verhardingen kan gesteld worden dat hier sprake is van een wijziging conform art 4.9 (kleinschalige ingrepen). Hiervoor hanteert de verordening de volgende regels:

Een wijziging van de begrenzing, als bedoeld in het eerste lid, kan slechts plaatsvinden indien uit het verzoek van de gemeente om herbegrenzing blijkt dat:

a. de voorgestelde ingreep slechts leidt tot een beperkte aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van de ecologische hoofdstructuur in het desbetreffende gebied;

b. de voorgestelde ingreep leidt tot een kwalitatieve of kwantitatieve versterking van de ecologische waarden en kenmerken van het desbetreffende gebied;

c. de voorgestelde ingreep is onderbouwd met een afweging van alternatieven;

d. de voorgestelde ingreep vergezeld gaat van zodanige maatregelen dat er sprake is van een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing;

e. de uitvoering van de voorgestelde ingreep en de daarbij betrokken maatregelen en de monitoring daarvan zijn verzekerd;

f. is verzekerd dat de uitvoering van de voorgestelde ingreep en de daarbij betrokken maatregelen niet zijn gefinancierd uit de reguliere middelen die beschikbaar zijn op grond van de Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer Noord-Brabant en de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap Noord-Brabant;

g. wordt voldaan aan de regels inzake het compenseren van verlies van ecologische waarden en kenmerken, bedoeld in artikel 4.11.

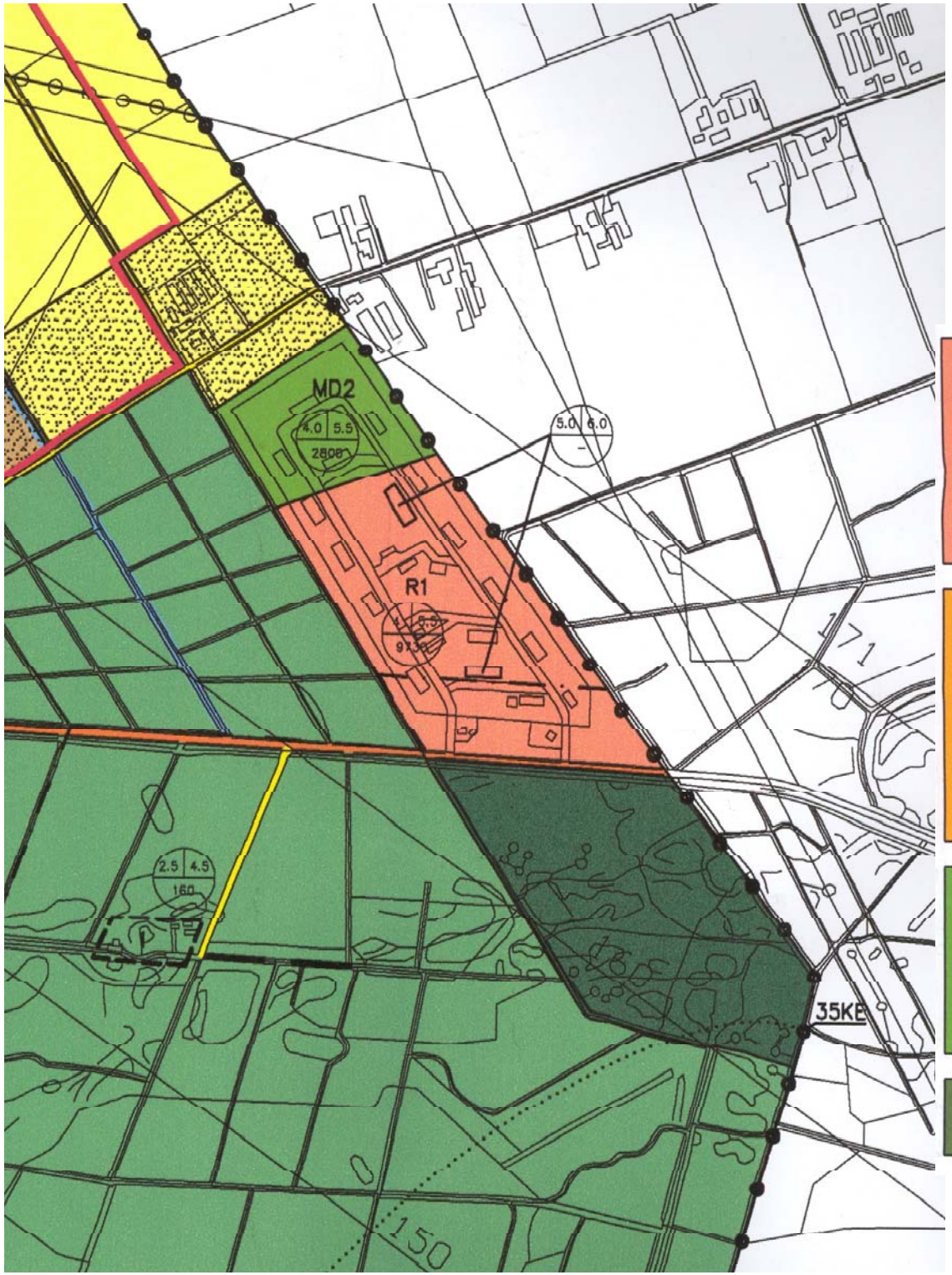

RECREATIEVE DOELEINDEN –R–

R1 MUSEUM
R2 DIERENPARK
R3 SPORTTERREIN
GOOTHOOGTE IN METERS
NOKHOOGTE IN METERS
BEBOUWINGSOPPERVLAK IN M^2

MAATSCHAPPELIJKE DOELEINDEN –M–

M1 BUURTHUIS
M2 KAPEL
M3 DIERENBEGRAAFPLAATS
RIJKSMONUMENT
GOOTHOOGTE IN METERS
NOKHOOGTE IN METERS
BEBOUWINGSOPPERVLAK IN M^2

MILITAIRE DOELEINDEN –MD–

MD1 BRANDSTOFDEPOT
MD2 MILITAIRE GEBOUWEN
GOOTHOOGTE IN METERS
NOKHOOGTE IN METERS
BEBOUWINGSOPPERVLAK IN M^2

MILITAIR OEFENTERREIN

Nieuwe Woud
In het Regionaal Structuurplan Regio Eindhoven is het gebied tussen de gemeenten Best en Son en Breugel. Dit zwarte kader geeft aan dat de gewenste ruimtelijke inrichting van deze 'strategische gebiedsuitwerking' nader uitgewerkt dient te worden in een visie. Deze visie biedt helderheid in de ruimtelijke complexe opgave voor het gemeentegrensoverschrijdende gebied. In deze visie dient aandacht besteed te worden aan de gewenste ruimtelijke kwaliteit en de samenhang met het omliggende gebied. Deze visie wordt vervolgens vertaald naar een ruimtelijk ontwerp. In deze ontwerpopgave moet de uitbreiding van het stedelijk gebied in samenhang met het omringende landschap, de infrastructuur en de bestaande stad (Eindhoven) ontwikkeld worden. Deze uitwerking is nodig alvorens concrete bestemmingen voor stedelijke functies op het gebied kunnen worden gelegd.

Voor het Nieuwe woud zijn de afgelopen jaren drie producten ontwikkeld:
- verkenning gebiedsontwikkeling;
- de contourennota;
- ontwikkelingsstrategie.

Doel
Een integrale- en brede kijk op het gebied, waarin een kader wordt gesteld ten behoeve van een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving. Nieuwe ruimte claims dienen zodanig ontwikkeld te worden, dat ze elkaar versterken. In de samenhangende visie op de ontwikkeling van het gehele gebied, dienen de verschillende functies uit het programma integraal benaderd te worden.

Verkenning gebiedontwikkeling
De verkenning is bedoeld als een aanzet tot visievorming op de strategische gebiedsontwikkelingslocatie uit het Regionaal Structuurplan regio Eindhoven (RSP) en dient ruimtelijke kwaliteiten en potenties van het plangebied in beeld te brengen. Belangrijk daarbij is dat ingestoken wordt vanuit een landschappelijk perspectief. In het RSP wordt voorgesteld om het Groene Woud door middel van een groene verbinding via de Nieuwe Heide als het ware het stedelijk gebied in te trekken. De ruimtelijke typering van deze groene verbinding vormt een belangrijk onderwerp van deze studie.

Drie ruimtelijke mogelijkheden
Binnen de kaders van deze opdracht zijn er drie ruimtelijke mogelijkheden geschetst voor de toekomstige inrichting van het studiegebied. Deze mogelijkheden, die verkennend en schetsmatig van aard zijn, zijn gebaseerd op voorgesprekken met ambtenaren van de gemeenten Son en Breugel en Best, het SRE en de Provincie Noord-Brabant. De verkenning dient op inspirerende wijze bij te dragen aan het scherp stellen van de opgave bij toekomstige planvorming.

Contourennota
Het Nieuwe Woud is in potentie een bijzondere gebiedsontwikkeling waar tegelijkertijd landschap en woningbouw kan worden ontwikkeld. Woningbouw dient daarbij als financiële ondersteuning voor de landschappelijke opgave. Gelijktijdig ondersteunt het aan te leggen landschap de realisatie van bijzondere woonmilieus. De contourennota is het resultaat van een onderzoek naar de belangrijkste omgevingsfactoren. In de nota wordt de conclusie getrokken dat vanuit de onderzochte omgevingsfactoren er geen onoverkomelijke problemen zijn bij het realiseren van het Nieuwe Woud.

Ontwikkelingsstrategie
Door de combinatie van groen en woningbouw biedt ontwikkeling van Het Nieuwe Woud de kans om bijzondere werk- en vooral woonmilieus te creëren die een versterking leveren van de Brainportstatus van de regio. Het gaat bij de ontwikkeling van het Nieuwe Woud om een integrale gebiedsontwikkeling waarin naast woningbouw en landschap (natuur, water & recreatie) ook de landbouw een plek heeft. De woningbouwtaakstelling is naast lokaal ook regionaal van aard: de locatie kan zich onderscheiden vooral om de bijzondere bijdrage die het kan leveren aan verdere ontwikkeling van de Brainport. Deze bijzondere bijdrage zit in het 'landschappelijk wonen'. Dit impliceert geen exclusief, luxe en duur woongebied: er wordt een gemengd programma gerealiseerd, inclusief 15-20% sociale woningbouw. Er wordt niet gestreefd naar een gefixeerd eindbeeld of blauwdruk, maar in plaats daarvan naar een toekomstperspectief, als ontwikkelingsrichting, in combinatie met een realisatiestrategie: beide samen vormen de ontwikkelingsstrategie. Bij de ontwikkeling van Het Nieuwe Woud gaan zo ruimtelijke kwaliteit en haalbaarheid hand in hand.

Conclusie het Nieuwe Woud
Het doel is voornamelijk gericht op wonen en groen, daarnaast speelt recreatie en natuur en landschap een grote rol. Niet alleen voor een nieuw te bouwen wijk is dit van belang, ook voor de huidige stedelijke gebieden in de omgeving (Son, Best en Eindhoven). De dynamiek van museumpark Bevrijdende vleugels past binnen deze visie, doordat ze bijdraagt aan de recreatieve waarde én de ontsluiting van het gebied.

Doorwerking provinciaal beleid
De dynamiek van Museumpark Bevrijdende vleugels draagt bij aan de provinciale en regionale doelstellingen. Natuur, landschap en het beheer, onderhoud en de ontwikkeling daarvan staat op de eerste plaats. Het recreatieve gebruik van het gebied is een belangrijke nevenfunctie. Het beleid biedt kansen en mogelijkheden voor de dynamiek van het museumpark.
Omdat de provincie het gehele terrein, ondanks een afwijkende vigerende bestemming heeft opgenomen in de EHS, kan het, om de beoogde ontwikkelingen op de

juiste wijze in een bestemmingsplan te kunnen verankeren, noodzakelijk zijn aan GS te vragen de begrenzing van de EHS te wijzigen.
Een mogelijk toekomstige ontwikkeling in het noordelijke deel van het terrein is mede afhankelijk van de daar nabij gelegen externe functies (agrarische bedrijven). De gewenste dynamiek van museumpark Bevrijdende vleugels is niet strijdig met de kwaliteiten en de dynamiek van het omringende bosgebied. Door voor beide functies de kansen aan te grijpen en ontwikkelingen goed op elkaar af te stemmen ontstaat er een meerwaarde voor het totale gebied. Kortom op basis van artikel 4.9 is het mogelijk om de EHS te herbegrenzen. Uiteraard dient er dan wel natuurcompensatie plaats te vinden. Waar en hoe de natuurcompensatie plaats gaat vinden is in hoofdstuk 5 weergegeven. Hierbij gaat het dan vooral om de vraag of de ontwikkeling van het museumpark kan bijdragen aan de versterking van de EHS.

4.4 Gemeentelijk beleid

Bestemmingsplan Buitengebied
Voor de gemeente Best is op 21 januari 2008 bestemmingsplan 'Buitengebied 2006' vastgesteld door de gemeenteraad en is op 28 september 2008 gedeeltelijk door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant goedgekeurd.

In dit bestemmingsplan heeft het museumpark de bestemming 'Recreatieve doeleinden (R)'. De op de plankaart voor 'Recreatieve doeleinden (R)'aangewezen gronden zijn bestemd voor de volgende doeleinden:

- recreatieve voorzieningen zoals genoemd in de 'Tabel recreatieve voorzieningen', waarbij niet meer dan één voorziening aanwezig mag zijn per bestemmingsvlak;
- detailhandel en horeca zijn als nevenactiviteit tot een maximumoppervlakte zoals opgenomen in de 'Tabel recreatieve voorzieningen';
- bedrijfswoningen uitsluitend voorzover mogelijk op grond van de 'Tabel recreatieve voorzieningen' waarbij het aangegeven aantal woningen niet mag worden overschreden;
- opslag van recreatieve materialen ter plaatse van de aanduiding 'opslag' op de plankaart;
- aan-huis-verbonden beroepen of bedrijven;
- speelvoorzieningen;
- groenvoorzieningen en landschapselementen;
- voorzieningen voor verkeer en verblijf, waaronder wegen en paden;
- water en waterhuishoudkundige voorzieningen.

In de tabel is het volgende opgenomen ten aanzien van het perceel aan de Sonseweg 39 te Best:

Adres	Soort voorziening	Maximaal aantal bedrijfswoningen	Maximale oppervlakte bedrijfsbebouwing in m²	Goothoogte bedrijfsgebouwen in meters	Nokhoogte bedrijfsgebouwen in meters
Sonseweg 39	Museum met horeca	1	12.530 w.v. 250 horeca	4	5,5

Met betrekking tot het museumpark heeft de Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant goedkeuring onthouden aan de bestemming ter plekke[3]. In een brief heeft de provincie het volgende geschreven aan de gemeente Best ten aanzien van de locatie aan de Sonseweg 39 te Best:

"Deze locatie was volgens het bestemmingsplan Best Buitengebied 2002 het terrein deels bestemd voor militaire doeleinden en deels voor recreatie. In het geldende bestemmingsplan is de mogelijkheid opgenomen voor de bouw van twee bedrijfswoningen. Het onderhavige bestemmingsplan biedt de mogelijkheid om 1 bedrijfswoning op te richten.
De bouwmogelijkheden voor militaire doeleinden was in het vigerende bestemmingsplan gemaximaliseerd op 2.800 m² en voor recreatieve doeleinden op 9.730 m². In het vastgestelde bestemmingsplan is het gehele terrein bestemd voor recreatieve doeleinden met bouwmogelijkheden tot 15.530 m², waarvan 250 m² voor horeca. De horeca kan met vrijstelling worden uitgebreid tot 500 m².
Het gehele terrein behoort volgens de provinciale beleid tot de GHS-natuur, subzone overig bos- en natuurgebied. In het ter plaatse vigerende bestemmingsplan Best Buitengebied 2002 is het tot recreatie bestemde gedeelte tevens bestemd voor de instandhouding van de aanwezige natuurwaarden.
Ten aanzien van deze bestemming overwegen wij het volgende.
Wij constateren dat de recreatieve bestemming voor een groot deel van het perceel niet ter discussie staat. Wel zijn wij van mening dat de aanwezig natuurwaarden op dat perceelsgedeelte thans niet meer veiliggesteld zijn zoals dat in het vigerende bestemmingsplan het geval was. Dat achten wij strijdig met het provinciale beleid dat is gericht op de bescherming van de GHS en voor wat betreft uitbreiding van dagrecreatieve voorzieningen in de GHS-natuur. Uitbreiding in deze gebieden dient voorkomen te worden en is slechts onder strikte voorwaarden mogelijk. Daaraan is in dit geval niet voldaan.

[3] Brief van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 23 september 2008, kenmerk 1.380.810/1448654

Ten aanzien van het gedeelte dat in het vigerende bestemmingsplan bestemd was voor 'militaire doeleinden' (op het achterste deel van het perceel), wij merken op dat dit gebied in het onderhavige bestemmingsplan rechtstreeks bestemd is voor recreatieve doeleinden. Dat achten wij strijdig met het provinciale beleid (paragraaf 4.8 van de Paraplunota), namelijk voor wat betreft uitbreiding in deze gebieden dient voorkomen te worden en is slechts onder strikte voorwaarden mogelijk. Daaraan is in dit geval niet voldaan. Wij zijn van mening dat een bestemming militaire doeleinden bestemming niet zonder meer 1:1 kan worden omgezet naar recreatieve doeleinden zonder dat daaraan een afweging aan ten grondslag ligt. Verder is ons beleid gericht op zoveel mogelijk concentreren van bebouwing. Daaraan is onvoldoende invulling gegeven.

Naar onze mening vergt de bestemming van het gehele gebied (bestemming recreatieve doeleinden en militaire doeleinden), de geboden bouwmogelijkheden mede in relatie tot de aanwezige natuurwaarden een zorgvuldige integrale afweging, waarbij ook de (toekomstige) inrichting van het gebied nadrukkelijk aan de orde dient te komen. Daarom onthouden wij goedkeuring aan de bestemming op het hele perceel Sonseweg 39. Dat hebben wij blauw omlijnd op de plankaart aangegeven. Voor dit gebied voegen wij tevens hetzelfde aanlegvergunningstelsel toe als het stelsel van artikel 4, lid 4.3.1. Overigens heeft de gemeente ons medegedeeld dat voor de herontwikkeling van het totale terrein een partiële herziening van het bestemmingsplan 2006 in procedure zal worden gebracht."

Omdat er goedkeuring aan het bestemmingsplan Buitengebied 2006 voor deze locatie is onthouden, is voor de locatie Sonseweg 39 bestemmingsplan Buitengebied 2002 van kracht.

Bestemmingsplan Buitengebied 2002
Omdat goedkeuring aan de bestemming 'Recreatieve doeleinden (R)' is onthouden betekent dit dat het oude bestemmingsplan vigerend is voor het perceel aan de Sonseweg 39.

In het oude bestemmingsplan heeft de locatie de bestemming 'Recreatieve doeleinden' (voorste deel) met een bebouwingsoppervlakte van 9.736 m² en 'Militaire doeleinden' (achterste deel) met een bebouwingsoppervlakte van 2.806 m². In figuur PM is een uitsnede van de plankaart van het vigerende bestemmingsplan weergegeven.

De gronden aangewezen voor 'Recreatieve doeleinden –R-' zijn overeenkomstig de aanduidingen op de kaart medebestemd:

a. Voor recreatieve voorzieningen in de vorm van (een):
   R1: Museum;
b. De instandhouding van de aanwezige natuurwaarden op de gronden met de aanduiding R1.

Op de gronden zijn in verband met de bestemming toegelaten:
a. Gebouwen ten behoeve van de recreatieve doeleinden (museum);
b. Twee bedrijfswoningen met de daarbij behorende bijgebouwen op de gronden met de aanduiding R1, voorzover het de voormalige logistieke inrichting aan de Sonseweg betreft.
c. Binnen de doeleinden passende bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
d. Verhardingen, groen- en parkeervoorzieningen.

De gronden op de plankaart aangewezen voor 'Militaire doeleinden' zijn bestemd voor:
MD 1: brandstofdepot;
MD 2: militaire gebouwen (Sonseweg 39).

Op de gronden zijn in verband met de bestemming toegelaten:
a. gebouwen en bijbehorende bijgebouwen op de gronden met de aanduiding MD2;
b. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
c. oppervlakteverhardingen en groenvoorzieningen.

Naast bovenstaande is een algemene vrijstellingsbevoegdheid opgenomen in het bestemmingsplan.
Indien niet op grond van een andere bepaling van deze voorschriften vrijstelling kan worden verleend, zijn Burgemeester en Wethouders bevoegd vrijstelling te verlenen van de desbetreffende bepalingen van het plan voor:
a. het afwijken van de in het plan voorgeschreven maatvoering met ten hoogste 10%;
b. geringe wijzigingen in de plaats, richting en/of afmetingen van bouwgrenzen ten behoeve van de praktische uitvoering van het plan.

Afwijking:
De ontwikkeling wijkt op een aantal onderdelen af van het bestemmingsplan. Het achterste deel van het museumpark wordt ingezet voor opslag van het museum en heeft geen relatie met de militaire doeleinden. Er wordt een extra museumfunctie toegevoegd aan het park (speelgoed) en de horeca wordt uitgebreid. Het horeca-gedeelte zal een maximum oppervlakte hebben van 500 m². Volgens het vigerende bestemmingsplan mag de maatvoering met 10% afwijken. Het museumpark heeft een bebouwd oppervlak van 12.542 m². Dat betekent dat het museum een vliegtuighal kan bouwen van 1.254 m². De vliegtuighal is reeds gebouwd en heeft een oppervlakte van circa 1040 m². Het museum zal eveneens enkele hallen met elkaar verbinden zodat het bebouwd oppervlak in totaal met maximaal 10% uitbreidt. Het betreft hier echter minimale nieuwbouw dat passend is binnen de regels van het bestemmingsplan. Met name het gebruik is strijdig en dient aangepast te worden. Het gebruik vindt plaats in bestaande bebouwing. Het gebruik van het museumpark

wordt geïntensiveerd. Bestaande waarden worden gerespecteerd en waar mogelijk versterkt. In hoofdstuk 5 wordt hier meer aandacht aan gegeven.

4.5 Conclusie

Uit hoofdstuk 3 is reeds gebleken dat er sprake is van een verstoring. Echter van een fysiek ruimtebeslag in bestaand bos en natuur is geen sprake. Nogmaals de nieuwe of uit te breiden functies vinden plaats binnen bestaande bebouwing en verhardingen. Het effect op de natuurwaarden is voornamelijk extern van karakter (licht, geluid e.d.). Uit de combinatie waardenanalyse – beleidsanalyse en toets kan dan ook geconcludeerd worden dat ontwikkeling mogelijk is door een herbegrenzing van de EHS op basis van een kleinschalige ingreep. Daarbij dient natuurcompensatie plaats te vinden zodanig dat in de nieuwe situatie sprake is van versterking van de EHS. De rust wordt weliswaar verstoord maar de effecten op bestaande diersoorten is beperkt aangezien het gebied slechts een matig ontwikkeld bosbiotoop vormt. Om deze redenen is geconstateerd dat er sprake is van een kleinschalige ingreep. Dat wil overigens niet zeggen dat ineens alles mogelijk is op het terrein. De aanwezige waarden dienen beschermd zoniet ontwikkeld te worden. een juiste bestemmingskeuze met daaraan een beschermingsregime moet daarvoor zorgen. De inrichting van het terrein kan ook bijdragen aan de verrijking van de biodiversiteit, ondanks dat de natuurwaarden in de huidige situatie ook niet hoog zijn. Tenslotte gaat de recreatie hier nog hand in hand met de kwaliteit van de omgeving. Een aansprekende, afwisselende omgeving nodigt mensen uit om er een kijkje te gaan nemen. Door deze wisselwerking in goede banen te leiden kan er op deze manier een positieve ontwikkeling tot stand worden gebracht. Natuurcompensatie is zondermeer noodzakelijk. Op de vragen hoe groot deze compensatie moet zijn en waar deze dient plaats te vinden zijn in het volgende hoofdstuk behandeld.

5. VERSTERKING VAN WAARDEN EN FUNCTIES

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt gemotiveerd op welke wijze de waarden en functies van het plangebied kunnen worden versterkt, gebaseerd op de analyse uit de voorgaande hoofdstukken.

5.2 Relatie recreatie - natuur

Kern van dit masterplan is een integrale benadering voor de recreatieve functies en natuurwaarden in het museumpark. De intensieve 'rode' ruimte in het gebied heeft een functie op zichzelf, evenals de 'groene' ruimte een autonome natuurwaarde heeft. Beide zijn echter onlosmakelijk verbonden met elkaar. Voor een optimalisering van de recreatieve functie zijn bij de gewenste ontwikkelingen maatregelen nodig voor de 'rode' ruimte zelf (zonering, routing, beeldkwaliteit), maar ook een natuurlijke omgeving draagt in belangrijke mate bij aan de beleving van het park. Omgekeerd kunnen de ecologische waarde en belevingswaarde van de 'groene' ruimte worden versterkt door de vegetatiestructuur te verbeteren, maar zal verstoring vanuit de 'rode' zone moeten worden beperkt om de ecologische waarde daadwerkelijk te behouden of bevorderen.

In het bijgevoegde diagram is dit schematisch weergegeven. De maatregelen die leiden tot optimalisatie van natuur en recreatie zullen in een vervolgfase worden uitgewerkt.

Museumpark rood

Museumpark groen

Gebruik:
- Verdeling functies in gebouwen
- Afscheiding van deelfuncties
- Openluchtfuncties
- Infrastructuur terrein

Beperken verstoring

Autonome natuurwaarde:
- bos van droge zandgronden

Vergroting diversiteit vegetatiestructuur

Zonering, routing, beeldkwaliteit etc.

aantrekkingskracht museum

Beleving van groen

Afwisselend landschap

5.3 Bepaling natuurcompensatie

5.3.1 Effecten van de ingreep

1. Oppervlakteverlies (interne werking)

In artikel 4.12 van de verordening ruimte is vastgelegd op welke wijze aantasting van de EHS dient te worden gecompenseerd. De basis hiervoor is een oppervlaktecompensatie: de omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het vernietigde areaal waarbij een toeslag op de omvang van het vernietigde areaal wordt berekend, zowel in oppervlak, als in budget, te onderscheiden in de volgende categorieën: voor natuurtypen met een ontwikkeltijd tussen 2 en 25 jaar geldt een toeslag van 1/3. Voor natuurtypen met een ontwikkeltijd tussen 25 en 100 jaar geldt een toeslag van 2/3. De natuurtypen in het plangebied hebben een ontwikkeltijd van 25-100 jaar (droog productiebos en heide). Het masterplan voorziet in principe niet in een afname van de oppervlakte bos, heide of overig groen. Oppervlaktecompensatie is daarom niet aan de orde.

2. Verstoring (externe werking)

Artikel 4.2 lid 4 van de verordening ruimte gaat in op compensatie van natuurwaarden die worden aangetast door verstoring van buitenaf. Aangezien de bebouwing en verharding niet feitelijk tot de EHS behoort, is dit hier het geval. De verordening stelt dat een bestemmingsplan dat is gelegen buiten de ecologische hoofdstructuur en dat leidt tot een aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van de ecologische hoofdstructuur, strekt tot beperking van de negatieve effecten waar mogelijk en compensatie van de overblijvende, negatieve effecten.

Zoals vastgesteld in hoofdstuk 3 zal in het plangebied verstoring van natuurwaarden plaatsvinden door menselijke aanwezigheid, geluid, licht en mogelijk betreding van groen. Overige negatieve effecten op natuurwaarden, zoals versnippering, verdroging, vermesting, verontreiniging etc. zijn niet aan de orde. De genoemde verstoring kan worden beperkt door hiermee bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening te houden (mitigatie). Mitigerende maatregelen vormen een voorwaarde om de natuurwaarden in het plangebied zoveel mogelijk te behouden, en daarmee de omvang van de natuur die elders gecompenseerd moet worden te beperken.

De verordening stelt geen vaste richtlijnen voor compensatie voor verstoring van natuurwaarden. Er vanuit gaande dat in het museumpark mitigerende maatregelen genomen worden om de natuurwaarden van het groen zoveel mogelijk te behouden, stellen we voor om 50% van de oppervlakte te compenseren als nieuwe natuur. Deze nieuwe natuur zal ten goede komen aan soorten die door de verstoring zullen afnemen.

5.3.2 Mitigatie

Om natuurwaarden in het plangebied zoveel mogelijk te behouden, zullen mitigerende maatregelen uitgewerkt moeten worden. Zoals aangegeven in paragraaf 5.2 zullen deze mitigerende maatregelen gericht zijn op:

1. Vergroting van de diversiteit van het bos. Momenteel bestaat het extensieve gebied voornamelijk uit houtopstanden die te classificeren zijn als eiken-berkenbos. Dit bostype kent van nature een matig ontwikkelde kruid- en struiklaag. Door plaatselijk zeer dichte aanplantingen en door aanwezigheid van Amerikaanse eik is het een soortenarm en zeer structuurarm bostype.
   Omvorming van de houtopstanden naar een structuurrijker bostype is wenselijk om de soortenrijkdom van het bos te vergroten. Dit verhoogt tevens de belevingswaarde van het groen. De in het gebied aanwezige onbeplante, verharde ruimten maken het geheel tot een parkachtig landschap, waarin diverse soorten zullen gedijen, bijvoorbeeld Gekraagde roodstaart, Bonte vliegenvanger, Groene specht, vleermuizen etc. Voor deze kwaliteitsverbetering is het nodig om specifieke beheermaatregelen en plantlijsten uit te werken.
2. Verkleining van de uitstralingseffecten van de intensief gebruikte gebieden op de extensieve delen. Dit is mogelijk door bijvoorbeeld:
   - natuurlijke afscheidingen tussen de intensieve en extensieve delen;
   - beperking van verlichting;
   - toegankelijkheid van omheiningen voor fauna.

Het intensief gebruikte deel van het gebied is op zichzelf niet van wezenlijk belang voor vergroting van de natuurwaarde. Toch kunnen hier maatregelen genomen worden, ten gunste van gebouwbewonende diersoorten.

De mitigerende maatregelen zullen in een vervolgfase worden uitgewerkt bijvoorbeeld in een bedrijfsnatuurplan. Belangrijk aandachtspunt is de borging van de uitvoering van de inrichtings- en beheermaatregelen.

5.3.3 Compensatie

De omvang van de compensatie is weergegeven in onderstaande tabel.

	Oppervlakte (ha)	compensatiefactor	Te compenseren
Delen die binnen EHS behouden kunnen worden	-	-	-
Delen EHS die reeds bebouwd of verhard zijn	3,09	-	-
Delen die vanwege verstoring uit EHS gehaald worden	10,21	50 % (na mitigatie)	5,11
Delen waar natuurwaarden geheel verdwijnen	-	167 %	-
Totaal	**13,31**		**5,11**

Geschikte natuurtypen die hiermee gerealiseerd worden, zijn droge bostypen zoals eiken-berkenbos, struwelen en open natuurtypen zoals droge heide, heischraal grasland en bloemrijk grasland.

5.4 Invulling natuurcompensatie

5.4.1 Voorwaarden

De verordening ruimte stelt dat de natuurontwikkeling die als compensatie dient in principe plaats moet vinden aansluitend aan of nabij het aangetaste gebied. Slechts wanneer dit aantoonbaar niet mogelijk is, kan men hiervan afwijken. Daarnaast is het van belang dat de fysieke eigenschappen van het gebied ontwikkeling van de gewenste natuurtypen ook toelaten. De compensatie vindt bij voorkeur plaats direct aansluitend aan bestaande natuurgebieden, of als verbinding tussen natuurgebieden, zodat de ontwikkeling daadwerkelijk een onderdeel zal vormen van de provinciale ecologische structuur. Bovendien maakt dit een efficiënt beheer van de nieuwe natuur mogelijk. Natuurontwikkeling in de provinciaal aangewezen Groenblauwe Mantel ligt daarom voor de hand. De verordening staat echter ook natuurontwikkeling toe in de niet-gerealiseerde delen van de EHS.

5.4.2 Zoekgebied

Op basis van de analyse in hoofdstuk 2 en de beleidsanalyse in hoofdstuk 4 is een zoekgebied begrensd waar versterking van de ecologische structuur mogelijk is. In dit zoekgebied zullen gronden worden aangekocht ten behoeve van de natuurontwikkeling. De aangewezen zone vormt een brede verbinding tussen het natuurgebied Nieuwe en Sonse Heide enerzijds en de Scheeken anderzijds. Door natuurontwikkeling worden deze natuurgebieden ecologisch verbonden en bovendien ontstaat een mogelijke verbinding voor extensieve recreatie. Aangezien dit zoekgebied tevens grenst aan een bestaand waterwingebied van Brabant Water, kan bij de natuurontwikkeling een samenwerking worden aangegaan met dit waterwinbedrijf. Dit is echter niet noodzakelijk voor de realisatie van de natuur. Het zoekgebied is aangegeven in de illustratie in figuur 18.

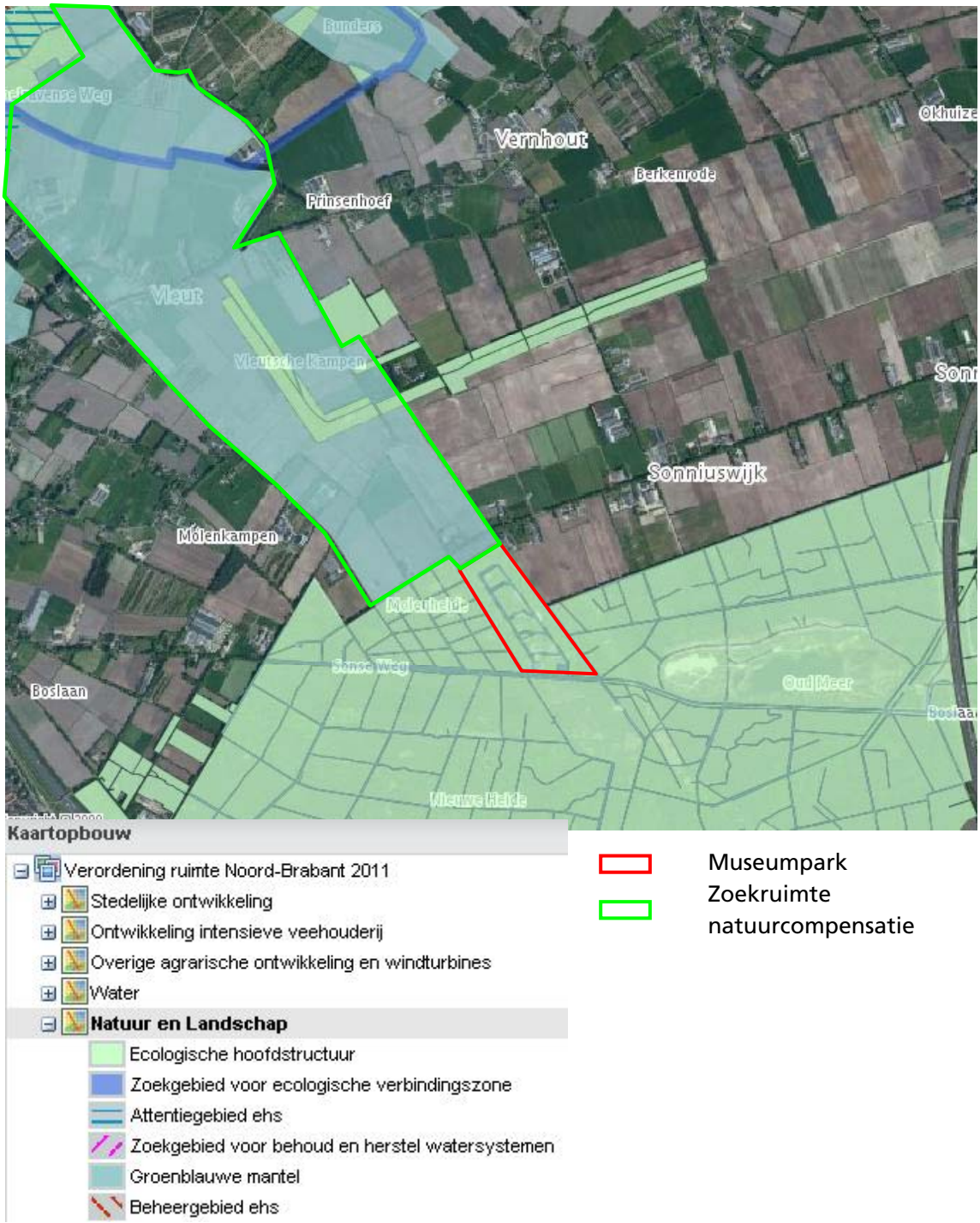

Figuur 18: Zoekruimte natuurcompensatie

5.5 conclusie

De totale ontwikkeling leidt tot versterking van de provinciale groenblauwe structuur: de ecologische waarden en kenmerken van het gebied worden versterkt in termen van areaal, kwaliteit en samenhang:

1. Het areaal aan bos en natuur wordt vergroot. Het museumpark wordt weliswaar uit de EHS onttrokken, maar het bestaande bos, natuur en groen in het museumpark zullen in het bestemmingsplan worden beschermd. Hier zal een parkachtig bos ontstaan.
2. De kwaliteit wordt vergroot. In het museumpark zal weliswaar meer verstoring plaatsvinden, maar zal het groenbeheer worden omgevormd ten behoeve van een meer gevarieerde vegetatiestructuur en een hogere biodiversiteit. In het natuurontwikkelingsgebied zal intensief agrarisch gebied worden omgevormd tot kwalitatief hoogwaardige natuurtypen.
3. Samenhang met omliggende natuurgebieden wordt vergroot. Natuurontwikkeling in de aangewezen zoekzone draagt bij aan een ecologische verbinding tussen de droge, voedselarme Nieuwe en Sonse heide en de vochtige en meer voedselrijke Scheeken.

6. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

6.1 Inleiding

In dit rapport is bekeken of de gewenste dynamiek van museumpark Bevrijdende Vleugels passend is binnen het bestaand beleid. In dit hoofdstuk is de samenvatting en de conclusie danwel verzoek opgenomen.

6.2 Samenvatting

In de inleiding is de doelstelling van dit Masterplan geformuleerd, deze is hieronder nogmaals weergegeven:
"Hoe kan de dynamiek van Museumpark Bevrijdende vleugels bijdragen aan de waarden van het gebied en daarbij andere functies niet belemmeren".

In dit rapport is allereerst gekeken naar de opbouw van het gebied. Hierbij gaat het dan om de bestaande waarden en de functies. Daarna is de huidige situatie en de gewenste dynamiek van het museumpark beschreven. Hieruit is naar voren gekomen dat het museumpark de volgende activiteiten wil laten plaatsvinden op het terrein:

- Museum oorlog en vrijheid;
- Museum speelgoed;
- Activiteitenhal;
- Horeca;
- Onderhoud;
- Kantoor;
- Opslag.

Deze bovenstaande functies vinden allen plaats binnen bestaande bebouwing en verhardingen van het voormalige MOB-complex. Volgens het bestemmingsplan mag er maar een beperkt aantal vierkante meters door horeca worden gebruik. Daarnaast mag er maar één museale functie aanwezig zijn. Het plan is dan ook in strijd met het bestemmingsplan. In het provinciaal beleid is het MOB-complex in de EHS en groenblauwe mantel gelegen. Bestaande functies worden binnen deze EHS gerespecteerd, maar uitbreidingsruimte is in principe niet mogelijk. Nu betreft de voorgestane ontwikkeling een uitbreiding van functies binnen bestaande bebouwing en verhardingen. Er vindt dan ook geen fysieke aantasting plaats van de EHS, wel is er een externe werking op de natuurwaarden. Op basis van dit gegeven is geconcludeerd dat de ingreep van de functies in de EHS kleinschalig is. Wat het daadwerkelijk effect is op de natuur ook in dit stuk bekeken. De huidige natuurwaarden zijn gering, oorzaak hiervan is dat de aanplant plaats vond in het kader

van camouflage en niet vanuit natuur. Tenslotte betreft het een oud militair complex en is ook een hek rondom het terrein aanwezig.

In de omgeving is een aantal functies gevestigd. Uit de analyse is naar voren gekomen dat de dynamiek van het museumpark deze functies niet belemmert. Sterker het museumpark kan als recreatiepoort dienen en daarmee andere kwetsbare locaties ontlasten. Het theater Joe Mann richt zich op een andere recreatieve functie dan het museum, allen de parkeerruimte bij dit theater is beperkt. Het museumpark kan deze parkeerdruk opvangen. Rendac is een aparte en unieke functie in Nederland. Het bedrijf heeft een geurhindercontour die tot het museumpark reikt. Er zijn afspraken gemaakt dat het museumpark geen functies gaat ontwikkelen die Rendac kan belemmeren. Dat betekent dat verblijfsrecreatie niet tot de mogelijkheden hoort voor het gedeelte dat binnen deze contour is gelegen. Aan de noordzijde is een agrarisch bedrijf gelegen dat eveneens een geurhindercontour bezit. De achterste gebouwen van het museumpark bevinden zich binnen deze contour. In eerste instantie worden deze gebouwen ingezet voor de functie opslag. Mocht het agrarisch bedrijf op termijn verdwijnen dan kan in de betreffende gebouwen eventueel een andere functie plaatsvinden. Kortom de omliggende functies worden niet belemmerd.

Geconcludeerd is dat de ingreep kleinschalig is, maar uiteraard wel gecompenseerd dient te worden. Uit de natuuranalyse is een voorstel gekomen om 5,11 hectare te compenseren. Naast het voorstel met betrekking tot de kwantiteit van de te compenseren natuur is er ook gekeken naar een gebied waar deze natuur gecompenseerd kan worden. hieruit is gebleken dat ten noorden van het museumpark een geschikte locatie is om natuur te verbinden met elkaar en zodoende een robuuste structuur te realiseren. Tenslotte heeft de afwisseling in landschap en biodiversiteit ook een gunstige invloed op de recreatie. De vergroting van de natuur- en landschapswaarden op het terrein zelf is dan ook voor de ondernemer van belang, het mes snijdt aan twee kanten. Een nieuwe bestemmingsregeling zal dan ook niet alleen zorgen voor meer mogelijkheden (gebruiksruimte binnen bestaande gebouwen/verhardingen), maar ook op bescherming en ontwikkeling van natuurwaarden.

Geconcludeerd kan dan ook worden dat de dynamiek van museumpark Bevrijdende Vleugels bijdraagt aan de waarden van het gebied.

6.3 Verzoek

Het museumpark wil met dit rapport als onderbouwing aan het gemeentebestuur van de gemeente Best vragen of zij ontheffing bij Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant willen aanvragen voor de herbegrenzing van de EHS. Concreet wil dit zeggen dat het hele MOB-complex uit de EHS wordt genomen en dat deze zone wordt omgezet in groenblauwe mantel.